

واکاوی راهبردهای یاددهی - یادگیری درس هنر در ایران و جهان

(شباهت‌ها و تفاوت‌ها در قالب یک بررسی تطبیقی)

مژده ماه فر* سید ابراهیم میر شاه جعفری** فریدون شریفیان جزی***

* دانشجوی دکتری گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه اصفهان،

mahfar.mojdeh1364@gmail.com

** (نویسنده مسئول) استاد گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه اصفهان، jafari@edu.ui.ac.ir

*** دانشیار گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه اصفهان، f.sharifian@edu.ui.ac.ir

تاریخ ارسال مقاله: ۱۴۰۳/۶/۱۸ تاریخ شروع بررسی: ۱۴۰۳/۶/۲۵ تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۳/۱۲/۲۰

چکیده

هدف پژوهش حاضر، شناسایی راهبردهای یاددهی - یادگیری درس هنر در دوره‌ی اول متوسطه بود که با روش کیفی، در دو بخش انجام شد که بخش اول شامل مطالعه تطبیقی راهبردهای یاددهی - یادگیری و بخش دوم مصاحبه نیمه‌ساختاریافته با متخصصان حوزه‌ی پژوهش بود. در قسمت مطالعه‌ی تطبیقی، از یک سو، چهار کشور، استرالیا، ایتالیا، آمریکا و ژاپن و از سوی دیگر، ایران مورد بررسی قرار گرفت. در قسمت مصاحبه‌ها، با ۲۷ نفر از متخصصان حوزه‌ی پژوهش با روش نمونه‌گیری هدفمند مصاحبه گردید و کفایت حجم نمونه از طریق معیار اشباع داده‌ها تعیین شد. ابزار بخش کیفی، اسناد و مدارک مرتبط با راهبردهای یاددهی - یادگیری درس هنر در کشورهای منتخب و فرم مصاحبه محقق ساخته بود که روایی محتوایی آن، از طریق روایی بین ارزیابان بررسی شد. اطلاعات حاصل از مطالعات تطبیقی بر اساس روش بردی، تحلیل گردید و محتوای مصاحبه‌ها نیز با روش اشتراوس و کوربین (۱۹۹۸) بررسی شد. راهبردهای یاددهی - یادگیری دو بخش تطبیقی و مصاحبه‌ها به آموزش خارج از کلاس درس و روش‌های دانش‌آموز محور و بر استفاده از فناوری در آموزش، آموزش مشارکتی، مهارت‌های زندگی و هنر، ادغام هنر و روش‌های عملی در هنر تأکید داشتند، و روش‌های نوینی مانند، روش مدولار، راهبردهای آموزش با تأثیر بالا، و کشف امضای خود، از بررسی‌های تطبیقی حاصل شد. در نهایت می‌توان دریافت نیاز به یک رویکرد جامع در آموزش هنر است که بتواند بین روش‌های جدید و سنتی تعادل برقرار کند و از مزایای هر دو بهره‌برداری نماید.

واژگان کلیدی: راهبردهای یاددهی - یادگیری، درس هنر، آموزش هنر، بررسی تطبیقی.

آموزش هنر به‌عنوان یکی از اجزای حیاتی یک برنامه درسی جامع در نظر گرفته می‌شود و به شکل قابل‌توجهی به رشد شناختی، عاطفی و اجتماعی دانش‌آموزان کمک می‌کند (اندرسون^۱، ۲۰۲۴). آموزش هنر تفکر انتقادی و مهارت‌های حل مسئله را تقویت می‌کند که از ارکان رشد شناختی به حساب می‌آیند (کریستنسن^۲ و همکاران، ۲۰۲۳؛ لی^۳ و همکاران، ۲۰۲۴؛ ریورو^۴ و همکاران، ۲۰۲۴). پژوهش‌ها نشان می‌دهد که دانش‌آموزانی که در زمینه‌های هنری آموزش می‌بینند و فعالیت می‌کنند، در مهارت‌های نوشتاری و ریاضی عملکرد بهتری دارند (گلی^۵، ۲۰۲۳؛ ژونگ بین^۶؛ شیائو^۷ و همکاران، ۲۰۲۳؛ فریدمن و آیزنباخ^۸، ۲۰۲۵؛ لی^۹ و همکاران، ۲۰۲۴). همچنین فرایند خلاقانه در آموزش هنر، توانایی تفکر انتقادی را در دانش‌آموزان افزایش می‌دهد و موجب می‌شود در برخورد با چالش‌های زندگی، مهارت حل مسئله داشته باشند و از زوایای مختلف مشکلات را بررسی کرده و حل نمایند (لی^{۱۰} و همکاران، ۲۰۲۴؛ بیکر^{۱۱}، ۲۰۲۴). از جمله مزایای آموزش هنر، می‌توان به رشد عاطفی و اجتماعی دانش‌آموزان اشاره کرد (ساناکسل و پاویتولا^{۱۲}، ۲۰۲۴؛ مارتیکاینن^{۱۳} و همکاران، ۲۰۲۴؛ دوناهو و استوارت^{۱۴}، ۲۰۲۴؛ نیکلاسون^{۱۵}، ۲۰۲۴)، آموزش هنر می‌تواند موجب کاهش سطح استرس در افراد شود (دالی^{۱۶} و همکاران، ۲۰۲۴). علاوه بر این، آموزش هنر ارتباطات اجتماعی را بین همسالان تقویت می‌کند و به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا مهارت‌های همکاری و تعاملات اجتماعی خود را توسعه دهند (دوناهو و استوارت، ۲۰۲۴؛ گالاگر^{۱۷} و همکاران، ۲۰۲۴؛ گربر^{۱۸} و همکاران، ۲۰۲۴). عدم توجه به برنامه درسی هنر، نه تنها باعث ضعیف شدن و کم‌رنگ شدن جنبه‌های مثبت آموزش هنر می‌شود؛ بلکه دانش‌آموزان را از دست‌یافتن به خلاقیت و شکوفایی و رسیدن به رشد و کمال شخصی از طریق هنر بازمی‌دارد (میتاکیدو و یوانیدو^{۱۹}، ۲۰۲۴؛ گومز و کالاهان^{۲۰}، ۲۰۲۳؛ لو^{۲۱}، ۲۰۲۴؛ مارکز^{۲۲}، ۲۰۲۴). موسوی و همکاران (۱۳۹۶)، کاربری معیارهای نوآوری در برنامه درسی هنر، در ایران را از حد متوسط، کمتر می‌دانند. همچنین در محدود مطالعات صورت گرفته در ایران که به آموزش هنر پرداخته است، روش‌های مؤثر آموزش عبارت‌اند از: تدریس مشارکتی (کاظم‌پور و همکاران، ۱۴۰۰)؛ روش‌های فعال، غیرمستقیم و تعاملی (اسود و اسلامی، ۱۴۰۰)؛ استفاده از رسانه‌ها (تکبیری و همکاران، ۱۴۰۰؛ اکبری قورتانی و همکاران، ۱۴۰۲).

براین اساس نتایج تحقیقات (آکین بادیوا و سوفورا^{۲۳}، ۲۰۲۰؛ سیسمان و کوچوک^{۲۴}، ۲۰۱۹؛ هدی^{۲۵} و همکاران، ۲۰۱۸؛ زهیری^{۲۶} و همکاران، ۲۰۱۸؛ جانسون و آراگون^{۲۷}، ۲۰۰۳؛ دیارتی و کاسیان^{۲۸}، ۲۰۲۴)، همگی بر نقش رسانه‌های دیجیتال، ابزارهای سمعی و بصری، آموزش آنلاین و استفاده از فناوری در آموزش هنر تأکید کرده‌اند. دسته‌ی دیگر از پژوهش‌ها، به زیبایی‌شناسی در آموزش هنر پرداخته‌اند

-
- 1 Anderson
 - 2 Christensen
 - 3 Li
 - 4 Rivero
 - 5 Golly
 - 6 Zhongbin
 - 7 Xiao
 - 8Frydman & Eisenbach
 - 9 Le
 - 10 Lee
 - 11 Baker
 - 12 Sunaksle & Pavitola
 - 13 Martikainen
 - 14 Donahue & Stuart
 - 15 Niklasson
 - 16 Daly
 - 17 Gallagher
 - 18 Gerber
 - 19Mitakidou & Ioannidou
 - 20 Gomez & Callahan
 - 21 Luo
 - 22 Marks
 - 23 Akinbadewa & Sofowora
 - 24 Sisman & Kucuk
 - 25 Huda
 - 26 Zuhairi
 - 27 Johnson & Aragon
 - 28 Diarti & Kasiyan

(پراتاما^۱، ۲۰۲۰؛ ویدانینگسیه^۲، ۲۰۱۶؛ جاویدی کلاته و عبدلی، ۱۳۹۶؛ منصور، ۱۳۹۶؛ خسروانی مقدم و همکاران، ۱۴۰۲؛ اسدیان و عزیزی، ۱۳۹۷؛ یوسفی، ۱۴۰۰). بحث خلاقیت نیز از دیگر مواردی است که در برنامه درسی هنر به آن اشاره شده است (یاتیم^۳ و همکاران، ۲۰۲۳؛ گوتزکوف^۴، ۲۰۰۲، هانسترا و شونا^۵، ۲۰۰۷؛ ایزدی^۶، ۲۰۱۷). ادغام هنر با سایر حیطه‌های علوم و دروس، نیز مورد توجه عده‌ای از پژوهشگران بوده است (منگ^۷، ۲۰۲۴؛ رین و لی^۸، ۲۰۱۹؛ کراکت^۹ و همکاران، ۲۰۱۴؛ ایزدی، ۲۰۱۷؛ گرین^{۱۰} و همکاران، ۲۰۱۸؛ کری^{۱۱} و همکاران، ۲۰۲۱؛ ولودارچیک^{۱۲}، ۲۰۲۲). استفاده از شیوه‌های دانش‌آموز محور و آموزش غیرمستقیم نیز موضوع بحث برخی از پژوهش‌ها بود (برتامینی و بلک مور^{۱۳}، ۲۰۱۹؛ آتکا - آمستوی^{۱۴} و همکاران، ۲۰۲۰؛ مزحم و آدلونی^{۱۵}، ۲۰۲۱؛ سیوروت^{۱۶}، ۲۰۲۲).

در نهایت باید اذعان داشت که نمی‌توان اهمیت «آموزش هنر» در دوره‌ی اول متوسطه را نادیده گرفت، نقش مهمی که آموزش هنر در پرورش ابعاد مختلف رشد دانش‌آموزان دارد، موجب می‌شود با پرداختن به موضوع آموزش هنر از ابعاد و زوایای مختلف و گوناگون، با اولویت‌دادن به این موضوع، مدارس خلاقیت، هوش هیجانی و رشد شناختی را در دانش‌آموزان تقویت کنند و در نهایت تجربه آموزشی آنها را غنی کنند. از این رو، پژوهش حاضر به دنبال پاسخگویی به سؤالات زیر می‌باشد:

۱. راهبردهای یاددهی - یادگیری درس هنر در کشورهای منتخب (استرالیا، ایتالیا، آمریکا، ژاپن و ایران) کدام است؟
۲. راهبردهای یاددهی - یادگیری درس هنر از منظر متخصصان حوزه پژوهش کدام است؟
۳. ویژگی‌های مشترک راهبردهای یاددهی - یادگیری درس هنر بر مبنای مطالعه تطبیقی و مصاحبه با متخصصان حوزه پژوهش، شامل چه مواردی است؟

روش پژوهش

باتوجه به هدف پژوهش حاضر، روش پژوهش به صورت کیفی می‌باشد و در دو بخش انجام شده است. در بخش اول به منظور جمع‌آوری اطلاعات از کشورهای استرالیا، ایتالیا، آمریکا، ژاپن به مطالعه تطبیقی پرداخته شده است. در بخش بعدی که نیاز بوده است تا اطلاعات لازم در خصوص آموزش درس هنر در ایران جمع‌آوری شود، بعد از مطالعه اسناد و مدارک، برای تکمیل یافته‌ها از مصاحبه استفاده شد. پس ابتدا با رویکرد کیفی، و با استفاده از فرم مصاحبه نیمه‌ساختاریافته، با استادان متخصص در حوزه‌ی پژوهش مصاحبه صورت گرفت. در نهایت با به‌کارگیری هم‌جواری رویکرد تطبیقی در کنار اطلاعات دریافت شده از متخصصان، داده‌های به‌دست‌آمده در کنار یکدیگر مقایسه شد و ویژگی‌های روش یاددهی - یادگیری هنر به دست آمد. در جدول زیر ویژگی‌های مشارکت‌کنندگان در پژوهش آمده است.

جدول ۱ «اطلاعات دموگرافی شرکت‌کنندگان در مصاحبه»

جنسیت	سن	مدرک تحصیلی	محل خدمت	سابقه کار
۱. مرد	۶۰	دکتری/علوم تربیتی/برنامه‌ریزی آموزشی	هیئت‌علمی گروه علوم تربیتی دانشگاه اصفهان	۴۰
۲. مرد	۶۵	دکتری/علوم تربیتی/برنامه‌ریزی درسی	هیئت‌علمی گروه علوم تربیتی دانشگاه اصفهان	۴۵
۳. مرد	۶۶	دکتری/علوم تربیتی/برنامه‌ریزی درسی	هیئت‌علمی گروه علوم تربیتی دانشگاه اصفهان	۴۵
۴. مرد	۵۰	کارشناسی‌ارشد صنایع‌دستی	مدرس هنری و عضو انجمن هنرهای سنتی و صنایع‌دستی	۲۰
۵. مرد	۵۲	کارشناسی‌ارشد موسیقی	هیئت‌علمی دانشگاه علمی و کاربردی	۳۰

- 1 Pratama
- 2 Widaningsih
- 3 Yatim
- 4 Guetzkow
- 5 Haanstra & Schönau
- 6 Izadi
- 7 Meng
- 8 Ren & Li
- 9 Crockett
- 10 Green
- 11 Carey
- 12 Wlodarczyk
- 13 Bertamini & Blakemore
- 14 Ateca-Amestoy
- 15 Mozahem & Adlouni
- 16 Saeverot

۱۵	مدرس هنری و عضو انجمن هنرهای سنتی و صنایع دستی	کارشناسی ارشد گرافیک	۴۰	زن.۶
۲۵	هیئت علمی دانشگاه علمی و کاربردی	کارشناسی ارشد هنرهای پژوهشی و صنایع دستی	۴۵	زن.۷
۲۵	مدرس آموزش هنر در آموزش فنی و حرفه‌ای	دکتری پژوهش هنر	۴۴	زن.۸
۲۸	مدرس هنر (مدیر آموزشگاه آزاد هنری)	کارشناس ارشد روان‌شناسی بالینی (حیطه فعالیت هنردرمانی)	۴۸	زن.۹
۲۴	مدرس هنر (مدیر آموزشگاه آزاد هنری)	کارشناسی ارشد هنر	۵۰	زن.۱۰
۱۵	مدرس هنر (مدیر آموزشگاه آزاد هنری)	کارشناسی ارشد نقاشی	۳۹	زن.۱۱
۲۵	مدرس هنر (مدیر آموزشگاه آزاد هنری)	کارشناسی ارشد سینما	۴۴	مرد.۱۲
۱۶	مدرس هنر (مدیر آموزشگاه آزاد هنری)	کارشناسی ارشد مجسمه‌سازی	۳۸	زن.۱۳
۲۸	هیئت علمی دانشگاه علمی و کاربردی	کارشناس ارشد موسیقی	۴۸	مرد.۱۴
۲۴	مدرس آموزش هنر در آموزش فنی و حرفه‌ای	کارشناسی موسیقی	۴۵	زن.۱۵
۱۸	مدرس آموزش هنر در آموزش فنی و حرفه‌ای	کارشناسی علوم تربیتی	۴۰	زن.۱۶
۱۹	مدرس آموزش هنر در آموزش فنی و حرفه‌ای	کارشناسی عکاسی	۳۹	زن.۱۷
۲۶	مدرس آموزش هنر در آموزش فنی و حرفه‌ای	معماری کارشناسی نقشه‌کشی فرش	۴۷	مرد.۱۸
۲۷	مدرس هنر (مدیر آموزشگاه آزاد هنری)	معماری کارشناسی ارشد	۴۹	مرد.۱۹
۱۵	هیئت علمی دانشگاه آزاد	دکتری روان‌شناسی تربیتی	۳۸	زن.۲۰
۲۵	هیئت علمی دانشگاه هنر اصفهان	دکتری پژوهش هنر	۵۰	زن.۲۱
۵۰	مدرس هنری و عضو انجمن هنرهای سنتی و صنایع دستی	کارشناسی نگارگری	۷۰	مرد.۲۲
۱۵	مدرس هنری و عضو انجمن هنرهای سنتی و صنایع دستی	دکتری برنامه‌ریزی درسی	۴۰	زن.۲۳
۱۶	هیئت علمی دانشگاه آزاد	دکتری موسیقی	۴۲	زن.۲۴
۳۰	هیئت علمی دانشگاه هنر اصفهان	کارشناس ارشد مرمت آثار باستانی	۵۰	مرد.۲۵
۱۸	مدرس هنر (مدیر آموزشگاه آزاد هنری)	کارشناس ارشد موسیقی	۵۲	مرد.۲۶
۲۸	مدرس هنر (مدیر آموزشگاه آزاد هنری)	کارشناسی ارشد سینما	۵۴	مرد.۲۷

دلایل انتخاب کشورهای مورد بررسی: به‌منظور بررسی اطلاعات به‌دست‌آمده در بخش مطالعه تطبیقی، کشورهای استرالیا، ایتالیا، آمریکا، ژاپن مورد بررسی قرار گرفتند. یکی از دلایل انتخاب کشورهای مورد بررسی پراکندگی جغرافیایی و انتخاب یک کشور از هر قاره بود. سایر دلایل اختصاصی انتخاب هر کشور در ادامه بیان می‌گردد: **استرالیا** (از قاره اقیانوسیه و استرالیا): ۱- برنامه درسی جامع^۱ دربرگیرنده‌ی رشته‌های هنری متنوع (هنرهای تجسمی، هنرهای نمایشی، موسیقی، حرکات موزون و هنرهای رسانه‌ای) (کراتلوهر و جها^۲، ۲۰۲۵)، ۲- عدالت اجتماعی فراگیر در آموزش هنر (اطمینان از دسترسی هر کودک به آموزش هنری باکیفیت)، ۳- «سنت‌های هنری متنوع» و تأثیر آن بر درس هنر (ماسون^۳، ۲۰۲۲؛ ماکل^۴ و همکاران، ۲۰۲۲؛ فیشر^۵، ۲۰۱۶)؛ ۴- تأثیرات هنر بومی و چندفرهنگی بر برنامه درسی هنر (ژانگ و پنگ^۶، ۲۰۲۴؛ جوردن و کریک بی^۷، ۲۰۲۲)، ۵- «حمایت دولتی» برای هنر به‌طور کلی و برنامه درسی هنر به‌طور خاص

- 1 Comprehensive Curriculum
- 2 Krautloher & Jha
- 3 Mason
- 4 Mackell
- 5 Fisher
- 6 Zhang & Peng
- 7 Jordan & Kirkby

(مریک و بارنت^۱، ۲۰۲۱)، ۶- «روش‌های نوآورانه در آموزش هنر» (ویلیامز و بیگمن^۲، ۲۰۲۳)، ۷- جامعه هنری مستقل و پر رونق در برخی از شهرها مانند ملبورن^۳ (دارچن^۴ و همکاران، ۲۰۲۳؛ مکریدی^۵، ۲۰۲۲)؛ ۸- تعامل جامعه (همکاری بین مربیان هنر و صنعتگران). عوامل بیان شده در کشور استرالیا منجر به ایجاد یک صحنه هنری پویا و در حال تحول در حیطه هنر است که بر برنامه درسی آن نیز تأثیری شگرف می‌گذارد، لذا می‌توان این کشور را به‌عنوان نمونه‌ای مناسب برای انجام مطالعه‌ی تطبیقی در نظر گرفت. ایتالیا (از قاره‌ی اروپا): ۱- میراث‌فرهنگی غنی (گرینلند^۶، ۲۰۲۱؛ بوناچینی و جیاکونه^۷، ۲۰۲۲) ۲- ابتکارات آموزشی ساختاریافته در آموزش هنر (تريکاریکو^۸ و همکاران، ۲۰۲۲)؛ ۳- طرح ملی هنر که در سال ۲۰۱۸ اجرا شد و منجر به خلاقیت در دانش‌آموزان، آشنایی با میراث هنری ایتالیا (فالچتی و گودا^۹، ۲۰۲۱)، و تلفیق تجربیات عملی و نظری و پروژه‌های هنری شده است (جی مک منامین^{۱۰}، ۲۰۲۲؛ پیانو^{۱۱}، ۲۰۲۲)، ۴- قرار گرفتن آکادمی‌های هنری مشهور همچون «آکادمی لئوناردو داوینچی» در ایتالیا (کوراوا و آگنولی^{۱۲}، ۲۰۲۲؛ بگدالدی و جیانچینی^{۱۳}، ۲۰۲۳)، این کشور را به صحنه‌ی مطرحی در زمینه‌ی هنر تبدیل کرده است. آمریکا (از قاره آمریکا): ۱- استانداردهای اصلی هنرهای ملی: این استانداردها، به‌عنوان منبع اصلی در برنامه درسی هنر آمریکا در نظر گرفته می‌شوند که از طریق تلاش مشترک انجمنی، متشکل از مربیان هنرهای گوناگون مانند موسیقی، نمایش، هنرهای تجسمی، اداره می‌شوند (شاکلی و کراکاتور^{۱۴}، ۲۰۲۱؛ وکسلر^{۱۵}، ۲۰۱۴؛ گیلبرت^{۱۶}، ۲۰۱۶). ۲- پرداختن به بحث سواد هنری (روشچین و فیلیپووا^{۱۷}، ۲۰۲۰؛ شیفرین^{۱۸}، ۲۰۰۹)، ۳- رسیدگی به چالش‌های سیستمی، چالش‌هایی از قبیل: دسترسی نابرابر به آموزش هنر، نابرابری در فرصت‌های یادگیری هنر (هاروتیان و روزاریو^{۱۹}، ۲۰۲۱؛ اودی و اسمیت^{۲۰}، ۲۰۱۶)، ۴- مشارکت‌های اجتماعی (همکاری‌های قوی بین مدارس، هنرمندان محلی، و مؤسسات فرهنگی)؛ ۵- رویکردهای آموزشی متنوع (ادغام هنر در برنامه‌های درسی موضوعات اصلی) (نیاتوف^{۲۱}، ۲۰۲۱؛ باتیستا^{۲۲} و همکاران، ۲۰۱۶)؛ ۶- حضور شخصیت‌های مطرح در زمینه برنامه درسی هنر، که تأثیر شگرفی بر پیشرفت این حوزه داشته اند، مانند آیزنر^{۲۳} (۲۰۰۲) با کتاب‌های بی‌شمار در این زمینه که از معروف‌ترین آن‌ها می‌توان «هنرها و آفرینش ذهن» را نام برد و دیویی^{۲۴} (۱۹۳۴)، با کتاب «هنر به مثابه تجربه». ژاپن (از قاره‌ی آسیا): ۱- برتری این کشور براساس بافت تاریخی غنی و چارچوب‌های آموزشی ساختاریافته در آموزش هنر؛ ۲- عملکرد دانشگاه توکیو از بدو تأسیس (۱۸۸۹) تا به امروز در زمینه‌ی هنر که بر هنرهای سنتی و درعین‌حال ادغام شیوه‌های مدرن تأکید داشته (ماتسورا و ناکامورا^{۲۵}، ۲۰۲۱)؛ ۳- روش‌های ترکیبی از میراث کهن و نوآوری در آموزش هنر (اوکادا و بامکین^{۲۶}، ۲۰۲۲)؛ ۴- سیاست‌های فرهنگی ژاپن که از پروژه‌های هنری که مباحث اجتماعی را در قالب هنری بیان می‌کنند، حمایت می‌کند (لئونگ و تورسن^{۲۷}، ۲۰۲۲؛ تاگور^{۲۸}، ۲۰۲۴)، ۵- ترویج بیان‌های هنری متنوع

- 1 Meyrick & Barnett
- 2 Williams & Biggemann
- 3 Melbourne
- 4 Darchen
- 5 Macreadie
- 6 Greenland
- 7 Bonacini & Giaccone
- 8 Tricarico
- 9 Falchetti & Guida
- 10 G McMenamin
- 11 Piano
- 12 Corazza & Agnoli
- 13 Bagdadli & Gianecchini
- 14 Shockley & Krakaur
- 15 Wexler
- 16 Gilbert
- 17 Roshchin & Filippova
- 18 Shifrin
- 19 Harootyan & Rozario
- 20 O'Day & Smith
- 21 Nabatov
- 22 Bautista
- 23 Eisner
- 24 Dewey
- 25 Matsuura & Nakamura
- 26 Okada & Bamkin
- 27 Leung & Thorsen
- 28 Tagore

توسط جامعه. عوامل بیان شده ژاپن را قادر می‌سازد تا در خط مقدم آموزش هنر در سطح جهانی باقی بماند، در ادامه برای به‌دست‌آوردن اطلاعات کافی از منابعی که در جدول «۱» آورده شده است، استفاده شد. جدول شماره «۲» منابع اطلاعاتی مورد استفاده در بخش مطالعات تطبیقی

کشورها	منابع مورد استفاده
استرالیا	یادگیری مبتنی بر مشکل و پروژه از طریق تحقیق در یک درس: دستاوردهای قابل توجه در رفتار تفکر خلاق در کلاس درس بنیاد استرالیا (البار و ساوتکات ^۱ ، ۲۰۲۱)؛ ایجاد آینده ما: نتایج نظرسنجی ملی مشارکت در هنر (شورای هنر استرالیا ^۲ ، ۲۰۲۰)، انسجام اجتماعی، شادی: والدین ارزشی را در معرفی کودکان خردسال به هنر می‌دانند (موریس ^۳ ، ۲۰۲۰)؛ داستان‌های برنامه درسی معلمان: ادراکات و آمادگی برای اعمال تغییر (مک‌دونالد ^۴ و همکاران، ۲۰۱۶)؛ راه‌های تدریس؛ سازمان برنامه درسی و استانداردهای مدرسه (سازمان برنامه درسی و استانداردهای مدارس ^۵ ، ۲۰۲۲)؛ هنر و فرهنگ دیجیتال در استرالیا: گفتمان‌های وعده‌دار و واقعیت‌های نامشخص در زمان‌های همه‌گیری (هولکام - جیمز ^۶ و همکاران، ۲۰۲۴)؛ پیامدهای باورها در مورد انعطاف‌پذیری خلاقیت (اوکانر ^۷ و همکاران، ۲۰۲۱)؛ آموزش هنر در طول همه‌گیر کووید ۱۹ سفر در یک‌چشم‌انداز در حال تغییر (سابول ^۸ ، ۲۰۲۲)؛ پاسخ به کووید ۱۹، من شعاع‌های خورشید را برای شما می‌فرستم: پروژه نمایشی برای بازسازی تاب‌آوری پس از کووید ۱۹ برای معلمان و کودکان (تام ^۹ ، ۲۰۲۰)؛ برنامه درسی، فرهنگ و آموزش هنر: دیدگاه‌های تطبیقی (فریدمن و هرناندز - هرناندز ^{۱۰} ، ۲۰۲۴). راهنمای عملی آموزش هنر و طراحی در دوره متوسطه (اش و کار ^{۱۱} ، ۲۰۲۴)؛ پارادایم "شهر موسیقی" و سمت سیاست آن: تمرکز بر بریزین ^{۱۲} و ملبورن (دارچن و همکاران، ۲۰۲۳)؛ بررسی تطبیقی دوره‌های کارشناسی‌ارشد آموزش فنی و حرفه‌ای در دانشگاه‌های منتخب استرالیا، آلمان، مالزی و ایالات متحده آمریکا (دیدهور و همکاران، ۱۴۰۳)؛ هنر بومی و جامعه استرالیا: امید و افسون (فیشر، ۲۰۱۶)؛ ساختن تاریخ: برنامه درسی تاریخ استرالیا و هویت ملی استرالیایی (فوزدر و مارتین ^{۱۳} ، ۲۰۲۱)؛ نگرش‌ها و شایستگی‌های دانش‌آموزان در مدل‌سازی با استفاده از سازنده طراحی اسباب‌بازی کارتون سه‌بعدی (فو ^{۱۴} و همکاران، ۲۰۲۲)؛ مشکل هنر بومی را درک می‌کند: برنامه فولبرایت ^{۱۵} ، مطالعات بومی و هنر بومی (جوردن و کریک بی، ۲۰۲۲)؛ محدودیت‌های یادگیری مشارکتی در کلاس‌های درس دانشگاه: یک مطالعه کیفی در ایران و استرالیا (کرامتی و گیلیز ^{۱۶} ، ۱۳۹۹)؛ تأثیر کووید-۱۹ بر رفاه هنرمندان تجسمی استرالیا و کارگران هنر (لیو ^{۱۷} و همکاران، ۲۰۲۴)؛ نقش فرهنگ و محیط در شکل‌دادن به تفکر خلاق (ماهاما ^{۱۸} ، ۲۰۲۵)؛ مشارکت‌دادن دانش‌آموزان با استعداد در حل خلاقانه مشکلات واقعی: پیاده‌سازی مشارکت واقعی در مدل آموزش/یادگیری حل مسئله فعال در زمینه‌های حاشیه استرالیا و اقیانوس آرام (ماکر و ویرنه ^{۱۹} ، ۲۰۲۱)؛ ادراک معلمان و دانش‌آموزان از فعالیت‌های یاددهی - یادگیری مورد استفاده در کلاس‌های درس زیست‌شناسی دبیرستان: یک مطالعه تطبیقی (ماپولانگا و بوواریا ^{۲۰} ، ۲۰۲۴)؛ خارج از دور، به دنیای هنر: نقطه‌گذاری در هنر بومی استرالیا و مسیر جهانی‌شدن (ماسون، ۲۰۲۲)؛ آموزش طراحی در مدارس: بررسی برنامه درسی استرالیا: فناوری‌ها (موسلی ^{۲۱} و همکاران، ۲۰۲۱)؛ کاربرد رسانه‌های هنر مدرن و سنتی در مؤسسات (ناسکویچ ^{۲۲} ، ۲۰۲۴)؛ اکتشافی در تحقیق هنرهای تجسمی (ونتلینگ ^{۲۳} ، ۲۰۲۴)؛ مجموعه‌های هنری شرکتی در استرالیا: تأثیر هنر بومی بر هویت شرکتی (ویلپامز و بیگمن، ۲۰۲۳)؛ تا ساعت ۱۰ شب او را تماشا می‌کردم!؛ درک تنش‌ها بین روش‌های آموزشی و نیازهای یادگیری (بارمند ^{۲۴} و همکاران، ۲۰۲۴)؛ ارتباط: نمایش دیجیتالی هنر بومی استرالیا از طریق نمایشگاه موزه مجازی فراگیر (ژانگ و پنگ، ۲۰۲۳)؛ چارچوب مفهومی مبتنی بر طراحی برای توسعه برنامه‌های یکپارچه مدرسه: زمینه استرالیا (زو ^{۲۵} و همکاران، ۲۰۲۲)؛ بین‌المللی کردن برنامه درسی: تجزیه و تحلیل موضوعات در دانشکده هنر و آموزش در یک دانشگاه منطقه‌ای استرالیا (کراتلور و جها، ۲۰۲۵).

- 1 Albar & Southcott
- 2 Australia Council for the Arts
- 3 Morris
- 4 MacDonald
- 5 School Curriculum and Standards Authority
- 6 Holcombe-James
- 7 O'Connor
- 8 Sabol
- 9 Tam
- 10 Freedman & Hernández-Hernández
- 11 Ash& Carr
- 12 Brisbane
- 13 Fozdar & Martin
- 14 Fu
- 15 Fulbright Program
- 16 Gillies
- 17 Lye
- 18 Mahama
- 19 Maker& Wearne
- 20 Mapulanga & Bwalya
- 21 Mosely
- 22 Naskovic
- 23 Ventling
- 24 Yarmand
- 25 Zhou

<p>ایتالیا</p>	<p>ریاضیات در موزه‌های هنر و تاریخ: یک مورد آموزش غیررسمی ریاضی برای آموزش ضمن خدمت معلمان (کاسی و سابنا، ۲۰۲۴)؛ تجربیات زیبایی‌شناسی مشترک و یادگیرندگان معلم: پژوهش هنر - عمل در کلاس درس آموزش معلمان (کاتالونا^۱ و همکاران، ۲۰۲۴)؛ فناوری‌های رسانه‌ای و سمعی و بصری برای آموزش خلاقیت هنری: دوره‌ای برای معلمان پیش‌دبستانی و دبستان (دنیقولای و آلبرت^۲، ۲۰۲۴)؛ تدریس و یادگیری در دبیرستان عمومی، آموزش و پرورش (قانون ۲۲۱ ایتالیا^۳، ۲۰۱۲). آموزش هنرهای زیبا در ایتالیا (سیستم آموزشی پاوا^۴، ۲۰۲۲)؛ آموزش هنرهای زیبا در ایتالیا (مدرسه بین‌المللی تریست^۵، ۲۰۲۲). تاریخچه تاریخ هنر (وود^۶، ۲۰۲۱)؛ فضاهای پلت فرم: زمانی که فرهنگ و هنر با توسعه سرزمینی و نوآوری اجتماعی تلاقی می‌کنند، نمایی از بافت ایتالیایی (تریکاریکو و همکاران، ۲۰۲۲)؛ درباره سبک، نظریه و سنت در هنر مذهبی دوبعدی ایتالیایی در رنسانس (روسو^۷، ۲۰۲۱)؛ آموزش دیجیتال در ایتالیا (ژانو^۸، ۲۰۲۴)؛ شاگردی هنرمندان در دوران رنسانس: یادداشتی کتاب‌شناختی. در کارآموزی، کار، جامعه در ونیز اولیه مدرن (هوچمن^۹، ۲۰۲۳)؛ فرهنگ حاکم: پلیس هنری، دزدان مقبره، و ظهور قدرت فرهنگی در ایتالیا (گرینلند، ۲۰۲۱)؛ صدای هنرمندان به‌عنوان الهام‌بخشی برای تمرین‌های بین فرهنگی، مسیرهای هنر - علم و برنامه‌های درسی مدارس نوآورانه. در ایجاد مشارکت در مدارس از طریق هنر و علم: درس‌های آموخته شده در مشارکت جامعه در چارچوب پژوهشی و نوآوری (فالجتی و گودا، ۲۰۲۱)؛ هنر و کالبدشناسی در رنسانس: درس‌هایی هستند که امروزه هنوز هم مرتبط هستند (جی مک منامین، ۲۰۲۲)؛ یک تجربه یادگیری مبتنی بر پروژه با دانش‌آموزان فلاندری^{۱۱} ال ۲ ایتالیایی (دی کریستوفارو^{۱۲} و همکاران، ۲۰۲۴).</p>
<p>آمریکا</p>	<p>استفاده و آماده‌سازی فناوری معلم هنر (استرایکر^{۱۳}، ۲۰۲۰)؛ ما با یادگیری دانش‌آموز محور که توسط فناوری‌های آموزشی تسهیل می‌شود، چگونه عمل می‌کنیم؟ ریاضیات، هنر، معماری، فرهنگ و تاریخ را در یک محیط یادگیری غیررسمی یک موزه به هم متصل کند (شهاتا^{۱۴} و همکاران، ۲۰۲۴)؛ کالبدشناسی طبیعی: زمین‌شناسی و نقاشی منظره آمریکایی (بدیل^{۱۵}، ۲۰۲۴)؛ نقاشی به‌عنوان پزشکی در رم مدرن ابتدایی (بارکر و گاج^{۱۶}، ۲۰۱۷)؛ آموزش آهنگ‌ساز به دانش‌آموزان در مؤسسات آموزشی هنرهای زیبا و توسعه تفکر هنری و خلاق به‌عنوان یک مسئله آموزشی (دیلدورا^{۱۷}، ۲۰۲۴)؛ آموزش هنری مبتنی بر هوش مصنوعی: یک سیستم مبتنی بر یادگیری عمیق برای ارتقای قدردانی از آثار هنری و نتایج نقاشی دانشجویان دانشگاه (چیو^{۱۸} و همکاران، ۲۰۲۴)؛ اثرات یک رویکرد نقاشی مشارکتی مبتنی بر واقعیت مجازی بر خلاقیت و کیفیت مشارکتی دانش‌آموزان ابتدایی در دوره‌های هنری (گوان^{۱۹} و همکاران، ۲۰۲۴). هنر در هسته: ملاحظات شایستگی فرهنگی برای معلمان دوره متوسطه پیش از خدمت در عصر مشترک هسته و قانون هر دانش‌آموز موفق می‌شود (شاکلی و کراکانور، ۲۰۲۱)؛ استانداردهای اصلی مشترک "دولتی": هنر و آموزش اصلاح مطالعات در آموزش هنر (وکسلر، ۲۰۱۴)؛ چارچوب برای یادگیری قرن بیست و یکم: پایه‌ای درجه یک برای ارزیابی آموزش موسیقی و ارزیابی معلمان (گیلبرت، ۲۰۱۶)؛ سواد هنری در پارادایم‌های آموزش هنرهای زیبا (روشچین و فیلیپووا، ۲۰۲۰)؛ سواد عمومی در مدارس متوسطه آمریکای شمالی: یادگیری هنر محور، کلاس درس و سواد بصری (شیفرین، ۲۰۰۹)؛ پرداختن به نابرابری‌های سیستمی و کمبودهای سیاست در ایالات متحده (هاروتیان و روزاریوا، ۲۰۲۱)؛ کیفیت و برابری در آموزش و پرورش آمریکا: مشکلات سیستمی، راه‌حل‌های سیستمی پویایی فرصت در آمریکا: شواهد و دیدگاه‌ها (ادی^{۲۰} و همکاران، ۲۰۲۱)؛ ویژگی‌های مقایسه‌ای آموزش حرفه‌ای متخصصان هنر تئاتر آینده در اوکراین و ایالات متحده آمریکا (نباتوف، ۲۰۱۶).</p>
<p>ژاپن</p>	<p>ژاپنی‌ها و خلاقیت (ناکاجیما^{۲۱}، ۱۹۹۱)؛ برنامه درسی مدرسه ژاپن (اوکادا و بامکین، ۲۰۲۲)؛ بررسی تفاوت‌های فرهنگی در رشد هنری کودکان (بارانیکوا^{۲۲}، ۲۰۲۴)؛ جشنواره‌های هنری در ژاپن: احیای مجدد، گردشگری و خودسانسوری، مقایسه اجرای هنر معاصر اوروشی^{۲۳} در تایوان و ژاپن (تاگور، ۲۰۲۴)؛ رویکردهای آموزشی با (ای آی^{۲۴}) در محیط‌های مدرسه ابتدایی: مروری نظام‌مند از ادبیات موجود در علوم تربیتی (آراوانتینوس^{۲۵} و</p>

- 1 Casi & Sabena
- 2 Catalano
- 3 Denicolai& Albert
- 4 low221 of Italy
- 5 Pava education
- 6 Trieste International School
- 7 Wood
- 8 Rusu
- 9 Zhao
- 10 Hochmann
- 11 Flemish Students
- 12 De Cristofaro
- 13 Strycker
- 14 Shehata
- 15 Bedell
- 16 Barker& Gage's
- 17 Dildora
- 18 Chiu
- 19 Guan
- 20 Eddy
- 21 Nakagawa
- 22 Barannikova
- 23 urushiol
- 24 AI
- 25 Aravantinos

<p>همکاران، ۲۰۲۴؛ پژوهش مبتنی بر هنر در آموزش و پرورش. مبانی برای تمرین (کانمن تیلور و زیگموند^۱، ۲۰۰۸)؛ ادراکات دانشجویان از تفکر انتقادی در برنامه‌های (ای ام آی^۲) در دانشگاه‌های ژاپن: مطالعه روش‌شناسی کیو^۳ (ژاینز^۴، ۲۰۲۱)؛ آنچه که تحقیقات مبتنی بر هنر و هنرنگرایی برای آموزش هنر در تربیت‌معلم و آموزش در ژاپن مجاز می‌باشد (کاساهارا^۵، ۲۰۲۲)؛ تجربه هنر از مزرعه برنج: نحوه ارتباط کشاورزان با احیای روستایی و هنر در جشنواره هنر اچیکو - تسوماری^۶ ژاپن (لئونگ و تورسن، ۲۰۲۲)؛ روند آموزش (اس تی ام/اس تی ای ای ام)^۷ و ادراک دانش‌آموزان در ژاپن. آموزش علوم آسیا و اقیانوسیه (ماتسورا و ناکامورا، ۲۰۲۱)؛ طبیعت، هنر و آموزش در شرق آسیا: پیوندهای فلسفی (هانگ^۸، ۲۰۲۲).</p>	
<p>آموزش عمومی هنر، چيستی، چرایبی، چگونگی (مهر محمدی، ۱۳۹۸)، تربیت هنری در قلمرو آموزش و پرورش (امینی، ۱۳۹۸)، برنامه درسی و آموزش هنر در آموزش و پرورش (مهرمحمدی و کیان، ۱۳۹۸) تاریخچه آموزش و برنامه‌های درسی هنر در ایران (بختیاری و حسینی روح‌الامینی، ۱۴۰۱)؛ بررسی تطبیقی برنامه درسی هنر در مدارس ابتدایی ایران، ژاپن و کانادا: با تأکید بر عناصر برنامه درسی (تره باری و عطارنیا، ۱۴۰۱)؛ مطالعه تطبیقی برنامه درسی هنر اوان کودکی در استرالیا، کانادا، فنلاند، نیوزلند و ایران (رضایی و همکاران، ۱۴۰۱)؛ مطالعه تطبیقی برنامه درسی هنر و فرهنگ دوره متوسطه در استرالیا، کانادا، مالزی و ایران (صدر و همکاران، ۱۴۰۱)؛ بررسی جایگاه هنر در نظام آموزش و پرورش کشور ایران (سودایی، ۱۴۰۲)؛ بررسی تطبیقی برنامه درسی هنر دوره ابتدایی در ایران و انگلستان (خادمی و عباسی، ۱۴۰۱)؛ تشریح اهمیت جایگاه هنر در جامعه و نظام آموزشی (حیدری و همکاران، ۱۴۰۲)؛ شیوه‌های آموزش هنرهای سنتی در ایران و ژاپن (نمونه موردی: کتاب هنر مقطع متوسطه اول) (ابراهیم‌پور و همکاران، ۱۴۰۲)؛ مطالعه تطبیقی برنامه درسی هنرهای تجسمی دوره ابتدایی در استرالیا، کانادا، ایران و ایرلند (جوهری‌پور و همکاران، ۱۴۰۰). بررسی تأثیر آموزش هنر با رویکرد تربیت هنری بر علاقه به درس هنر و عشق به یادگیری (عابدینی و همکاران، ۱۴۰۰)؛ بررسی نگرش معلمان و کاربرد هنر نقاشی در آموزش دروس (میرزایی، ۱۴۰۲). تحلیل تطبیقی روش‌های تدریس و ارزشیابی در برنامه درسی هنر در ایران و کشورهای منتخب (فلاح تفتی و همکاران، ۱۴۰۰).</p>	<p>ایران</p>

اطلاعات حاصل از این منابع به روش بردی تجزیه و تحلیل گردید که شامل چهار بخش: توصیف، تفسیر، هم‌جواری و تبیین بوده است، و در ادامه به صورت دقیق توضیح داده شده است.

در بخش مصاحبه‌ها، رویکرد اشتراوس و کوربین^۹ (۱۹۹۸) مورد استفاده قرار گرفت، هر مصاحبه در صورت رضایت مصاحبه‌شونده، ضبط شده و به صورت مکتوب درآمده و مورد مطالعه‌ی دقیق قرار گرفته است. در نهایت مصاحبه‌های انجام‌گرفته با ۲۷ نفر به اشباع نظری رسید. داده‌های مصاحبه‌ها با استفاده از رویکرد اشتراوس و کوربین (۱۹۹۸) در سه سطح کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی مورد تحلیل قرار گرفتند. در نهایت ۱۱ کد به دست آمد که در ادامه، در بخش یافته‌ها، توضیح داده شده است. در بخش مصاحبه نیمه‌ساختاریافته، برای تأیید دقت و صحت داده‌های کیفی، چهار معیار، باورپذیری، اطمینان‌پذیری، تأییدپذیری و انتقال‌پذیری به‌عنوان ملاک در نظر گرفته شد.

یافته‌های پژوهش

در این بخش به پاسخگویی سه سؤال اصلی پرداخته می‌شود. در بخش اول، مطالعه تطبیقی کشورهای منتخب و ایران بوده است. در بخش دوم، اطلاعات در خصوص شیوه‌های یاددهی - یادگیری از منظر متخصصان بیان شده است و در بخش سوم به تلفیق داده‌های به‌دست‌آمده به‌منظور شناسایی شیوه‌های یاددهی - یادگیری درس هنر پرداخته شده است.

۱. راهبردهای یاددهی - یادگیری درس هنر در کشورهای منتخب (استرالیا، ایتالیا، آمریکا، ژاپن و ایران) کدام است؟

مراحل روش تطبیقی:

روش بردی، روشی مقایسه‌ای می‌باشد که در چهار مرحله انجام می‌شود، اولین گام توصیف است، در مرحله توصیف پژوهشگر به جمع‌آوری و ثبت دقیق اطلاعات و داده‌های مرتبط با موضوع تحقیق می‌پردازد، گام دوم تفسیر است که در این گام، پژوهشگر به تحلیل و تفسیر اطلاعات جمع‌آوری شده می‌پردازد و زمینه را برای مقایسه آماده می‌کند، گام سوم، هم‌جواری است، در این مرحله، اطلاعات و داده‌های تحلیل شده در کنار هم قرار گرفته و آماده مقایسه می‌شوند و در نهایت گام چهارم «تبیین» است که در آن، مقایسه دقیق و علمی اطلاعات، و استخراج نتایج پژوهش صورت می‌گیرد (نیک محمدی و همکاران، ۲۰۲۴؛ کیخا و ذاکر صالحی، ۱۴۰۰؛ پاپاستاورو^{۱۰} و همکاران، ۲۰۲۴).

الف: توصیف:

استرالیا: در استرالیا از انواع راهبردهای نوآورانه باهدف پرورش خلاقیت (ماهاما، ۲۰۲۵؛ ماکر و ویرنه، ۲۰۲۱)، تفکر انتقادی و آگاهی فرهنگی (البار و ساوتکات، ۲۰۲۱) در بین دانش‌آموزان استفاده می‌شود، برنامه درسی استرالیا ویژگی‌هایی دارد که استفاده از راهبردهای

- 1 Cahnmann-Taylor & Siegesmund
- 2 EMI
- 3 Q
- 4 Gyenes
- 5 Kasahara
- 6 Echigo-Tsumari Art Festival
- 7 STEM/STEAM
- 8 Hung
- 9 Strauss & Corbin
- 10 Papastavrou

نوبین یاددهی - یادگیری (ماپولانگاو بوالیا، ۲۰۲۴) را فراهم می‌سازد، از جمله می‌توان به «چارچوب برنامه درسی جامع» (ژائو، ۲۰۲۴) اشاره کرد که رشته‌های متعدد هنری را در بر می‌گیرد این چارچوب دانش‌آموزان را تشویق می‌کند تا اشکال مختلف هنری را کشف کنند، و امکان مشارکت عمیق‌تر (کرامتی و گیلیز، ۱۳۹۹) از طریق تخصص را در حین پیشرفت تحصیلی‌شان فراهم می‌کند. تجربیات عملی یادگیری، ادغام فرهنگی، آموزش متمایز و استفاده از فناوری (موسلی و همکاران، ۲۰۲۱)، یادگیری مشارکتی (لیو و همکاران، ۲۰۲۴)؛ بود و بیرمن^۱، (۲۰۲۴)، تکنیک‌های داربست (دیده‌ور و همکاران، ۱۴۰۳؛ فینک^۲، ۲۰۱۶)، از جمله ویژگی‌های مهم یاددهی - یادگیری هنر هستند، زمانی که این ویژگی‌ها، در کنار راهبردهای تخصصی‌تر از قبیل: تکنیک‌های ضروری هنرهای تجسمی (طراحی کانتور، فضای منفی، تکنیک‌های نور و سایه، مواد متنوع) (ونتلینگ، ۲۰۲۴؛ پاندی^۳، ۲۰۲۴)؛ تعامل فرهنگی (آموزش هنر بومی، تحلیل هنر) (ویلیمز و بیگمن، ۲۰۲۳؛ ماسون، ۲۰۲۲؛ جوردن و کیریک بی، ۲۰۲۲)؛ راهبردهای عملی کلاس درس^۴ (فعالیت‌های مدولار^۵، آموزش متمایز^۶، ادغام فناوری) (اش و کار، ۲۰۲۴)؛ راهبردهای آموزشی با تأثیر بالا (اچ آی تی سی)^۷ (وزارت آموزش و پرورش^۸، ۲۰۲۰)؛ آموزش‌های امضایی^۹ (دینهام^{۱۰}، ۲۰۲۲) قرار می‌گیرند، می‌توانند تأثیرگذاری بالایی در پیشبرد هنر داشته باشند.

ایتالیا: در ایتالیا، مدارس متوسطه به‌ویژه مدارس تخصصی هنر که به «لیسه هنری^{۱۱}» معروف است، راهبردها را باهدف: پرورش خلاقیت (کورازا و آگنولی، ۲۰۲۲)، مهارت‌های فنی و درک تاریخ هنر (روسو، ۲۰۲۲) طراحی می‌کنند و برای به‌دست‌آوردن تجربه آموزشی، روش‌های نظری و عملی (فالچتی و گودا، ۲۰۲۱) را ترکیب می‌کنند. راهبردهای رایج در ایتالیا عبارت‌اند از: برنامه درسی یکپارچه (فرایس و پرسیکو^{۱۲}، ۲۰۱۹)؛ آموزش عملی (کاماورا^{۱۳} و همکاران، ۲۰۲۱)؛ تاریخ و نظریه هنر (وود، ۲۰۲۱)؛ کرو و کوالکاسل^{۱۴}، ۲۰۲۲)؛ آموزش پروژه محور (دی کریستوفارو و همکاران، ۲۰۲۴)؛ کارلا و کلمبو^{۱۵}، ۲۰۲۴)؛ یادگیری مشارکتی (چیتی^{۱۶} و همکاران، ۲۰۲۴)؛ استفاده از فناوری (ژائو، ۲۰۲۴)؛ به‌کارگیری این راهبردها منجر به پرورش هنرمندانی می‌شود که نه‌تنها در هنر خود ماهر هستند، بلکه در مورد پیامدهای گسترده‌تر کار خود در جامعه و فرهنگ نیز آگاه هستند.

آمریکا: راهبردهای یاددهی - یادگیری هنر در آمریکا، بیانگر فلسفه‌های آموزشی معاصر (پیترز^{۱۷} و همکاران، ۲۰۲۴) و نیازهای منحصربه‌فرد فراگیران نوجوان هستند که تلاش می‌کنند تا مهارت‌های زندگی (تفکر خلاق و انتقادی، مهارت حل مسئله، مهارت تصمیم‌گیری) و هم چنین بیان شخصی را در بین دانش‌آموزان ترویج کنند، برای نیل به این اهداف، راهبردهایی در برنامه درسی هنر در آمریکا، گنجانده شده که عبارت‌اند از: ۱- یادگیری دانش آموز محور (شهاتا و همکاران، ۲۰۲۴)؛ ۲- تأکید بر فرآیند بیش از محصول؛ ۳- یادگیری مشارکتی (گوان و همکاران، ۲۰۲۴)؛ ۴- ادغام فناوری محصول (بارکرو همکاران، ۲۰۱۷)؛ ۵- برتلینگ^{۱۸} و همکاران، ۲۰۲۴)؛ ۵- انعطاف پذیری و انتخاب (استیل^{۱۹} و همکاران، ۲۰۱۹)؛ ۶- بازتاب انتقادی: این راهبرد موجب می‌شود که دانش‌آموزان بتوانند در مسیر زندگی خود، زمانی که با ایده‌های پیچیده مواجه می‌شوند، باشیوه‌های هنری به حل آن بپردازند (ادی و همکاران، ۲۰۲۱؛ ادگار و مورسون^{۲۰}، ۲۰۲۱).

ژاپن: راهبردهای یاددهی - یادگیری هنر در ژاپن بر توسعه کل‌نگر، خلاقیت (یوکوچی و اوکادا^{۲۱}، ۲۰۲۱) و تعامل انتقادی با میراث فرهنگی و اشکال هنری معاصر (لئونگ و تورسن، ۲۰۲۲) متمرکز می‌باشد، و راهبردهای یاددهی - یادگیری کلیدی از قبیل: ساختار برنامه درسی،

-
- 1 Boud & Bearman
 - 2 Fink
 - 3 Pandey
 - 4 Practical Classroom Strategies
 - 5 Modular Activities
 - 6 Differentiated Instruction
 - 7 High Impact Teaching Strategies (HITS)
 - 8 Department of Education and Training
 - 9 Signature Pedagogies
 - 10 Dinham
 - 11 liceo artistico
 - 12 Ferraris & Persico
 - 13 Kawamura
 - 14 Crowe & Cavalcaselle
 - 15 Carella & Colombo
 - 16 Chiti
 - 17 Peters
 - 18 Bertling
 - 19 Steele
 - 20 Edgar & Morrison
 - 21 Yokochi & Okada

ادغام هنر سنتی (ماتسورا و ناکامورا، ۲۰۲۱) و معاصر (اوکادا و بامکین، ۲۰۲۲)، توسعه همه‌جانبه (هانگ، ۲۰۲۲)، تحقیقات مبتنی بر هنر (کاساهارا، ۲۰۲۲؛ کانمن-تیلور و زیگرموند، ۲۰۰۸)، فرصت‌های یادگیری تجربی (آراوانتینوس و همکاران، ۲۰۲۴)، تمرکز بر خلاقیت و تفکر انتقادی (ژاینز، ۲۰۲۱)، مسیر رسیدن به اهداف آموزشی این کشور را هموار می‌کند.

ایران: پیشینه آموزش هنر در ایران، به گذشته‌های دور باز می‌گردد، و شیوه‌های سنتی تا الگوهای مدرن را در بر می‌گیرد (بختیاری و حسینی روح‌الامینی، ۱۴۰۱)، در ایران چندین راهبرد آموزش هنر وجود دارد که روش‌های گروهی و انفرادی (فرزاده و همکاران، ۱۴۰۳) را شامل می‌شود. دسته بندی دیگری که می‌توان ارائه داد، روش دیسپلین محور است که از آموزش‌های مستقیم و غیرمستقیم بهره می‌گیرد (مهرمحمدی، ۱۳۹۸) و به صورت تدریجی با سطح و رشته هنری هماهنگ می‌شود و در آموزش‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد (تحویلپان، ۱۳۹۴)، شیوه‌های آموزش هنر در قرون گذشته به صورت سینه به سینه و استاد و شاگردی منتقل می‌شد در این شیوه‌ها استادان الگوی اخلاق و هنر بودند (بی باک، ۱۴۰۳)، و آموزش اخلاقیات در اولویت بود پس از آن به آموزش هنر می‌پرداختند، به همین دلیل تاکید بر ارزش‌های دینی و اخلاقی در آموزش هنر برجسته بوده و هنوز هم این سنت برجای مانده است. نظام آموزش هنر به مرور به سمت رویکردهای نوین تغییر یافت (شمشیری و همکاران، ۱۳۹۵). این تغییرات در دوره‌های اخیر و با تدوین برنامه درسی جدید، تاسیس موسسات هنر (بختیاری و حسینی روح‌الامینی، ۱۴۰۱) و به ویژه پس از تدوین سند تحول بنیادین (میری و همکاران، ۱۴۰۳؛ سودایی، ۱۴۰۲؛ حسینی آهنگر و محمدخانی، ۱۴۰۳؛ شمشیری و همکاران، ۱۳۹۵)، به اوج خود رسید. البته نباید از این نکته غافل شد که راهبردهای به کار رفته در برنامه درسی ایران چالش‌هایی را داراست که خود جای بحث و بررسی دارد.

ب: تفسیر:

در این بخش مطالب بیان شده در بخش توصیف، به تفکیک کشورهای مورد بررسی، تفسیر می‌گردند:

استرالیا: راهبردهای یاددهی - یادگیری که در استرالیا مورد استفاده قرار می‌گیرد، به صورت دقیق‌تر توضیح داده می‌شود:

۱- تکنیک‌های ضروری هنرهای تجسمی، شامل: الف - طراحی کانتور^۱: در این تکنیک مهارت مشاهده به دانش‌آموزان آموخته می‌شود تا بتوانند، در یک زمان هم طرح کلی و جزئیات مهم را درک کنند (چینگ^۲، ۲۰۱۹)؛ ب - فضای منفی^۳: در این روش دانش‌آموزان یاد می‌گیرند تا به فضاهای اطراف هر شیء توجه کنند؛ ج - تکنیک‌های نور و سایه: آموزش این روش به داشتن نگاه واقع بینانه کمک می‌کند (یارمند و همکاران، ۲۰۲۴)؛ د - مواد متنوع^۴: زمانی که دانش‌آموزان رسانه‌های سنتی مانند آبرنگ و گل رس (ناسکوویچ، ۲۰۲۴) و ابزارهای دیجیتال مانند نرم افزارهای طراحی گرافیکی (فو و همکاران، ۲۰۲۲)، را تجربه می‌کنند، تجربیات خلاقانه کسب می‌کنند. ۲ - تعامل فرهنگی: الف آموزش هنر بومی: جزیره نشینان تنگه تورس^۵ دارای فرهنگ غنی (فوزدر و مارتین، ۲۰۲۱؛ ماکل و همکاران، ۲۰۲۲) و هنرهای بومی هستند و برنامه درسی استرالیا، به این فرهنگ ارجح نهاده و زمینه را برای کاوش در موسیقی، هنرهای نمایشی (ژانگ و پنگ، ۲۰۲۴) و هنرهای تجسمی (ماسون، ۲۰۲۲) این منطقه فراهم ساخته است؛ ب: تحلیل هنر: دانش‌آموزان با مقایسه آثار هنری خود با آثار هنرمندان مشهور و هنرمندان بومی (فیشر، ۲۰۱۶)، مهارت‌های ارزیابی انتقادی و قدردانی فرهنگی را کسب می‌کنند. ۳- راهبردهای عملی: الف: فعالیت‌های مدولار^۶: طراحی انعطاف پذیر دروس، که پروژه‌های طولانی مدت و جلسات کوتاه کلاسی را در بر می‌گیرد و به عنوان روشی دانش‌آموز محور (باتوجه به تفاوت های فردی) شناخته می‌شود، و با تقسیم محتوای درسی به بخش‌های مختلف؛ این امکان را فراهم می‌سازد، تا هر دانش‌آموز براساس سرعت یادگیری خود، بیاموزد (اش و کار، ۲۰۲۴)؛ ب: آموزش متمایز: توجه به تفاوت‌های فردی و سبک‌های مختلف یادگیری که به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا به طور معناداری با مطالب درگیر شوند؛ ج: ادغام فناوری^۷: منابع دیجیتالی (گالری‌های آنلاین و تورهای موزه مجازی)، باعث می‌شود دانش‌آموزان با راهبردهای مختلف هنری مواجه شوند؛ ۴- راهبردهای آموزشی با تأثیر بالا (اچ آی تی سی): دپارتمان آموزش و ویکتوریا روش‌هایی را شناسایی کرده است که یادگیری دانش‌آموزان در دروس مختلف از جمله هنر را افزایش می‌دهد (وزارت آموزش و پرورش، ۲۰۱۷) و عبارتند از: اهداف روشن یادگیری، معیارهای موفقیت، ارزیابی‌های تکوینی، و طرح‌های درس ساختاریافته؛ ۵- آموزش هنر در استرالیا از طریق تجربیات عملی، یادگیری مشارکتی (لیو^۸ و همکاران، ۲۰۲۴)؛ بود و بیرمن، ۲۰۲۴) و شیوه‌های تأملی منجر به می‌شود تا دانش‌آموزان امضای هنری خاص خود را کشف کنند (دینهام، ۲۰۲۲). تکنیک داربست که در آن، آموزش‌های جدید بر پایه‌ی آنچه دانش‌آموز پیش‌تر آموخته بنیان گذاشته می‌شود، مربی، اهداف آموزشی و معیارهای موفقیت را به

- 1 Contour Drawing
- 2 Ching
- 3 Negative Space
- 4 Diverse Materials
- 5 Torres Strait Islander
- 6 Modular Activities
- 7 Technology Integration
- 8 Liu

وضوح برای دانش‌آموزان توضیح می‌دهد، و باعث می‌شود تا دانش‌آموزان ارتباط بین فعالیت‌های خود با برنامه درسی را درک کنند (دیده و همکاران، ۱۴۰۳؛ فینک، ۲۰۱۶).

ایتالیا: ۱- برنامه درسی یکپارچه: در این برنامه رشته‌های مختلفی مانند نقاشی، مجسمه‌سازی (جی مک منامین، ۲۰۲۲)، طراحی و هنرهای چندرسانه (اوفیر و همکاران، ۲۰۲۱) با هم ترکیب می‌شوند تا، دانش‌آموزان بتوانند زمینه‌های تاریخی (باسیلیری^۲، ۲۰۱۸) و فرهنگی (بوناجینی و جیاگونه، ۲۰۲۲) را درک کنند و رسانه‌ها و تکنیک‌های مختلف هنری را کشف کنند. ۲- آموزش عملی: دانش‌آموزان زمان قابل توجهی را در استودیوها صرف پروژه‌هایی می‌کنند که مهارت‌های فنی آنها را از طریق تعامل مستقیم با مواد و ابزار افزایش می‌دهد (فالچتی و گودا، ۲۰۲۱). این رویکرد به تثبیت مفاهیم تدریس شده در بخش تئوری کمک می‌کند. ۳- تاریخ و نظریه هنر: در این رویکرد با آموزش تاریخ هنر (باسیلیری، ۲۰۱۸)، و تأکید بر اهمیت جنبش‌ها و هنرمندان (هوچمن، ۲۰۲۳)، منجر به ایجاد پیوند بین بافت تاریخی و کارهای عملی می‌شود (جونکر^۳، ۲۰۲۱)، که نگرش دانش‌آموزان را نسبت به تکامل هنر در گذر زمان کامل می‌کند و به قدردانی از هنر می‌انجامد. ۴- آموزش پروژه محور: این راهبرد باعث می‌شود که دانش‌آموزان آنچه را که به صورت تئوری آموخته‌اند، عملی به کار گیرند و مهارت حل مسئله و تفکر انتقادی را پرورش می‌دهد زیرا دانش‌آموزان مجبور هستند انتخاب‌های هنری خود را برنامه‌ریزی و اجرا کنند و در مورد هر کدام بیندیشند (دی کریستوفارو و همکاران، ۲۰۲۴؛ کارلا و کلمبو، ۲۰۲۴). ۵- یادگیری مشارکتی: در این راهبرد که با فعالیت‌های گروهی همراه است، دانش‌آموزان می‌آموزند که انتقادات همسالان خود را بشنوند و مهارت‌های ارتباطی آنها تقویت شده و درکل منجر به افزایش درک عمومی آن‌ها نسبت به هنر می‌شود (جیتی و همکاران، ۲۰۲۴). ۶- استفاده از تکنولوژی: در این روش دانش‌آموزان از نرم‌افزار طراحی یا منابع آنلاین برای تحقیق در مورد تکنیک‌ها یا خلق آثار هنری دیجیتال استفاده می‌کنند (ژائو، ۲۰۲۴)، که فرآیند یادگیری را مرتبط‌تر با شیوه‌های معاصر می‌کند.

آمریکا: ۱- یادگیری دانش‌آموز محور: این روش، بر لزوم ارتباطات شخصی در درس هنر تأکید دارد، و مربیان آزاد هستند که تجربیات شخصی دانش‌آموزان، نگرانی‌های اجتماعی و زمینه‌های فرهنگی را در برنامه درسی بگنجانند، که این امر علاوه بر افزایش تعامل دانش‌آموز با کلاس درس، تلاش می‌کند تا توجه دانش‌آموز را به اهمیت هنر در زندگی و جوامع معطوف نماید (دیلدورا، ۲۰۲۴)؛ ۲- تأکید بر فرآیند بیش از محصول: در این راهبرد توجه به روند هنری می‌باشد به جای اینکه صرفاً بر محصول نهایی توجه شود معلمان، دانش‌آموزان را به کشف تکنیک‌ها از طریق آزمایش اکتشاف تشویق می‌کنند (بارکر و گاج، ۲۰۱۷)؛ و محیطی ایجاد می‌کند که در آن دانش‌آموزان می‌توانند ریسک کنند و از اشتباهات خود بیاموزند ۳- یادگیری مشارکتی: همکاری نیز یکی از ویژگی‌های برجسته آموزش هنر است. دانش‌آموزان اغلب تشویق می‌شوند تا روی پروژه‌ها با هم کار کنند (گوان و همکاران، ۲۰۲۴). این رویکرد مشارکتی مهارت‌های اجتماعی را افزایش می‌دهد، دانش‌آموزان را در معرض دیدگاه‌های گوناگون قرار می‌دهد و درک آن‌ها از هنر را غنی می‌کند؛ ۴- ادغام فناوری در هنر (چیو و همکاران، ۲۰۲۴): معلمان با بکارگیری ابزارهای دیجیتال (شهااتا و همکاران، ۲۰۲۴)، تلاش می‌کنند تا تجربه شرکت در سفرهای میدانی مجازی به گالری‌ها را فراهم کنند (استرایکر، ۲۰۲۰) و از ابزارهای دیجیتال برای خلق هنر استفاده کنند (استرایکر، ۲۰۲۰)، ۵- انعطاف پذیری و انتخاب: این ویژگی منجر به سازگاری با سبک‌ها و سرعت‌های مختلف یادگیری می‌شود؛ ۶- بازتاب انتقادی: در این راهبرد دانش‌آموزان تشویق می‌شوند تا از طریق بحث و نقد درباره کار خود و دیگران عمیقاً فکر کنند.

ژاپن: ۱- ساختار برنامه درسی آموزش هنر تا پایان دوره متوسطه اول (حدود ۱۵ سالگی) موضوعاتی از جمله هنرهای زیبا، صنایع دستی، موسیقی و خوشنویسی را در بر می‌گیرد و دانش‌آموزان می‌توانند از بین این دروس، دروس مورد علاقه خود را انتخاب کنند، این ویژگی موجب پیشرفت دانش‌آموز در رشته انتخابی و کسب تخصص در یک شاخه هنری می‌شود؛ ۲- ادغام هنر سنتی و مدرن: این ترکیب موجب آشنایی دانش‌آموزان با میراث فرهنگی خود (مکنزی^۴، ۲۰۲۲) و در کنار آن تجربه‌ی هنر معاصر می‌شود، هنرهای سنتی ژاپن شامل (خوشنویسی و نقاشی با جوهر، گل آرایی سنتی و مراسم چایی) می‌باشد (اوکادا و بامکین، ۲۰۲۲). ۳- توسعه همه جانبه وزارت آموزش، فرهنگ، ورزش، علم و فناوری، بر فعالیت‌های خلاقانه جهت رشد و پیشرفت توانایی‌های هنری دانش‌آموزان تأکید دارد (فو، ۲۰۱۷). ۴- تحقیقات مبتنی بر هنر^۵: یکی از جدیدترین راهبردهای در ژاپن است، که دانش‌آموز با تکیه به روش‌های هنری، دست به پژوهش می‌زند تجربیات خود را بازتاب دهند و فرآیندهای خلاقانه خود را توسعه دهد (کوماتسو^۶ و همکاران، ۲۰۲۲؛ چمی^۷ و همکاران، ۲۰۲۰). فرصت‌های

- 1 Ophir
- 2 Bacilieri
- 3 Jonker
- 4 Mackenzie
- 5 ABR: Arts-Based Research
- 6 Komatsu
- 7 Chemi

یادگیری تجربی: در جهت سهولت بخشیدن به تعامل مستقیم دانش‌آموزان با هنر، برنامه‌هایی در بطن برنامه درسی هنر گنجانده می‌شود مانند کارگاه‌های آموزشی با هنرمندان حرفه‌ای و فرصت‌هایی برای شرکت در پروژه‌های هنری اجتماعی، که در نهایت به ایجاد ارتباط عمیق‌تر بین دانش‌آموزان و هنرمندی انجامد (بی^۱، ۲۰۲۴؛ سوسانووسکا^۲، ۲۰۱۵). ۶- تمرکز بر خلاقیت و تفکر انتقادی: آموزش هنر منجر به تشویق دانش‌آموزان می‌شود تا نسب به اثر هنری خود به طور انتقادی بیندیشند، و به این طریق مهارت‌هایی را می‌آموزند که فراتر از حوزه‌ی هنر در سایر ابعاد زندگی آن‌ها کاربرد دارد، مانند مهارت حل مسئله و تفکر نوآورانه (تاد و شینزاتو^۳، ۱۹۹۹؛ کارنیلوویچ میزونو و سوو^۴، ۲۰۲۲).

ایران: راهبردهای یاددهی - یادگیری درس هنر در ایران با تقسیم‌بندی‌های گوناگون بررسی می‌شود که در این جا ابتدا برخی راهبردهای ذکر می‌گردد و سپس تقسیم‌بندی‌ها، بیان می‌شود. ۱- روش توضیحی: در این روش، رشته هنری معرفی می‌شود، دانش‌آموز با ابزار و مواد آشنا می‌شود، و نحوه کاربرد ابزار و انجام کار توضیح داده می‌شود (مهرمحمدی، ۱۳۹۸). ۲- روش پرسش و پاسخ: در این روش معلم سوالات هدفمند طرح می‌کند و به دنبال تحریک تفکر دانش‌آموزان می‌باشد (امینی، ۱۳۹۸)، ۳- روش نمایش: معلم انجام عملی فعالیت هنری را نمایش می‌دهد، و روش استفاده صحیح از ابزار را به دانش‌آموزان نشان می‌دهد (مهرمحمدی، کیان، ۱۳۹۸)، ۴- پروژه هنری: در این راهبرد معلم از دانش‌آموز می‌خواهد تا یک پروژه هنری را انجام دهد و تاکید بر استقلال عمل و خلاقیت دانش‌آموز می‌باشد. نوع دیگر تقسیم بندی، براساس روش‌های انفرادی و گروهی (فرجزاده و همکاران، ۱۴۰۳) می‌باشد. در روش‌های گروهی، فعالیت‌های تیمی، تعاملات اجتماعی، همکاری بین دانش‌آموزان مد نظر می‌باشد و در روش‌ها انفرادی، توسعه‌ی فردی و خلاقیت (قبادی فر و محمدی، ۱۴۰۲) مورد توجه قرار می‌گیرد، نکته اشتراک بین این دو روش ایجاد فضای مناسب برای تصمیم‌گیری، مهارت حل مسئله و امکان بیان احساسات می‌باشد (کاظم پور و همکاران، ۱۴۰۰)، و استفاده از ابزارها و رسانه‌های هنری متفاوت در هر دو روش برای بازنمایی تجربیات هنری مورد استفاده قرار می‌گیرد. البته پیاده‌سازی این روش‌ها با محدودیت‌هایی همراه است که می‌توان مواردی از آن را برشمرد. ۱- کاهش ساعات آموزش هنر: این مسئله به کاهش تعداد معلمان تخصصی هنر در دوره‌ی اول متوسطه منجر شده که باعث کاهش کیفیت آموزش هنر می‌شود (مهرمحمدی و کیان، ۱۳۹۸؛ امینی، ۱۳۹۸)، ۲- عدم ارتباط دوستانه بین معلم و شاگرد و دانش‌آموزان با یکدیگر: ایجاد جو رقابتی بین دانش‌آموزان با یکدیگر و بین مربی و دانش‌آموزان، ارتباط دوستانه و همدلانه، در کلاس‌های هنر را تحت تاثیر قرار داده (اکبری قورتانی و همکاران، ۱۴۰۲)، که به دنبال آن، رویکردهای آموزش هنر ضعیف می‌گردد، ۳- عدم تناسب بین برنامه‌ی درسی سایر دروس با برنامه درسی هنر: در مقابل سایر دروس، درس هنر، به‌عنوان برنامه درسی مغفول و به حاشیه رانده دیده می‌شود (کاظمی و همکاران، ۱۴۰۱). ۴- عدم توجه به نیازهای جامعه: در رویکردهای آموزشی موجود، نیازهای جامعه نادیده گرفته می‌شود که این امر خود باعث کاهش اثر بخشی این رویکردها شده است (حسنوند، ۱۴۰۱) ۵- کم رنگ شدن تربیت اخلاقی: دور شدن از اصول تربیت اخلاقی که در رویکردهای سنتی آموزش هنر وجود داشت، کیفیت آموزش هنر را تحت تاثیر قرار داده است (پوربابایی و همکاران، ۱۴۰۳).

ج: مرحله هم‌جواری

جدول «۳» هم‌جواری اطلاعات به دست آمده در کشورهای منتخب

کشورها	نقاط اشتراک	نقاط قوت	وجه تمایز	نوآوری‌ها
استرالیا	رویکرد تلفیقی هنر و سایر دروس، یادگیری مشارکتی، استفاده از فناوری، توجه به هنرهای بومی	توجه به جنبه‌های رشد و تعالی فردی از طریق هنر	تنوع در برنامه درسی هنر، تعامل فرهنگی گسترده	راهبردهای آموزشی با تأثیر بالا، روش‌های کشف امضای خاص، راهبردهای عملی (روش مدولار)، استفاده از روش داربست
ایتالیا	ادغام هنر و سایر دروس، یادگیری مشارکتی، استفاده از فناوری در یادگیری هنر، تفکر انتقادی	پرداختن به تاریخ هنر، آموزش‌های عملی عمیق	تأکید زیاد بر بخش تئوری مباحث هنری	پروژه محوری در آموزش، برنامه درسی یکپارچه
آمریکا	ادغام هنر و سایر دروس و به‌کارگیری فناوری، یادگیری مشارکتی، بازتاب‌های انتقادی	دانش‌آموز محوری	تنوع زیاد در برنامه‌های هنری به دلیل برنامه درسی غیرمتمرکز	تأکید بر فرایند بیش از محصول، به‌روزرسانی شیوه‌های آموزش
ژاپن	تمرکز بر خلاقیت، آموزش تفکر انتقادی از راه هنر	تأکید بر جشنواره‌های هنری	گسترده‌ی شاخه‌های آموزش هنر باعث کاهش تمرکز حرفه‌ای بر یک‌رشته می‌شود.	ادغام هنر سنتی و مدرن، زنده نگه‌داشتن هنرهای باستانی، حق انتخاب برای دانش‌آموز برای برگزیدن رشته هنری

1 Bae

2 Sosnowska

3 Todd & Shinzato

4 Karnilowicz Mizuno & Xu

ایران	انجام کارهای گروهی و مشارکتی	توجه به هنرهای ایرانی - اسلامی	کمبود امکانات و استفاده از روش‌های آموزش سنتی، هنر به‌عنوان برنامه درسی مغفول	تلفیق هنر ملی با هنرهای دینی، استفاده از هنر به‌عنوان راهی برای رسیدن به معنویت
-------	------------------------------	--------------------------------	---	---

د: مرحله تبیین

در تبیین موارد بررسی شده در سه مرحله‌ی پیشین، تلاش می‌شود که با یک دسته‌بندی جامع، دید کلی‌نگر نسبت به راهبردهای یاددهی - یادگیری درس هنر در کشورهای منتخب ارائه شود تا بتوان جنبه‌های مثبت و کاربردی آن را برای برنامه درسی هنر در ایران برگزید. آنچه به‌عنوان تفاوت در کشورهای مختلف به چشم می‌خورد، به عوامل متعددی باز می‌گردد، اولین عامل را می‌توان فرهنگ و تاریخ متفاوت هر کشور دانست، به‌عنوان مثال ایتالیا، با دارابودن تاریخ غنی در زمینه هنر، و هم چنین مراکز معتبر هنری، زمینه مناسبی را برای سیستم آموزش هنر فراهم می‌کند، ژاپن نیز، با تاریخچه هنری و هنرهای خاص سنتی، بستری مناسب برای برنامه درسی هنر خود فراهم کرده است. استرالیا، در مقایسه با دو کشور دیگر، تاریخ غنی هنری ندارد، ولی تلاش می‌کند تا از فرهنگ و هنر بومی‌نشینان این سرزمین برای غنابخشیدن به برنامه درسی خود استفاده کند. آمریکا بر خلاف سه کشور مذکور، بیشتر بر روش‌های نوین آموزش هنر متمرکز است و از نظریات اندیشمندان این حوزه برای برنامه درسی خود استفاده می‌کند و تاریخچه علمی هنر برای کودکان به شکل آموزشگاهی به این کشور و به آثار افرادی چون جان دیویی، و آیزنر باز می‌گردد. در نهایت ایران با دارابودن فرهنگ غنی و هنرهای سنتی بی‌شمار، هنوز نتوانسته است جایگاه مناسبی برای برنامه درسی هنر بگشاید، با اینکه تلاش‌های مثبتی در این زمینه در حال شکل‌گیری است؛ ولی همچنان راهی دراز در این مسیر به چشم می‌خورد. دومین عامل، رویکردهای آموزشی هستند، استفاده از رویکردهای نوین آموزشی در استرالیا و آمریکا بیش از سایر کشورها به چشم می‌خورد، دانش‌آموز محوری و یادگیری به روش‌های نوین و ساختارمند در این دو کشور به‌وفور دیده می‌شود، مانند روش‌های، آموزشی با تأثیر بالا (اچ آی تی سی) و کشف امضای خاص و... در استرالیا. در ایران، برنامه درسی هنر جایگاه کم‌رنگی دارد، و این امر باعث می‌شود نتوان به‌راحتی با حرکت‌های جهانی هنر همسو شد، و دلیل این امر را می‌توان چالش‌های سیستم آموزشی دانست که از مهم‌ترین چالش‌ها می‌توان به کمبود منابع و نبود زیرساخت‌های کافی اشاره کرد. در ادامه‌ی همین بحث عامل سوم را می‌توانم زیرساخت‌ها و منابع آموزشی معرفی کرد، کشورهای پیشرفته مانند استرالیا، ایتالیا، آمریکا و ژاپن، از امکانات نوین و منابع آموزشی کافی برخوردار هستند و همین امر زمینه را برای ارتقای کیفیت راهبردهای آموزشی فراهم می‌کند و در مقابل ایران (همان‌طور که گفته شد) به دلیل کمبود امکانات و نداشتن زیرساخت لازم، و همچنین محدود بودن ساعات تدریس هنر، با فقدان کیفیت راهبردهای یاددهی - یادگیری مواجه است. این بحث بیش از این جای گفتگو دارد ولیکن مجال آن در این متن نمی‌باشد.

۲. راهبردهای یاددهی - یادگیری درس هنر از منظر متخصصان حوزه پژوهش کدام است؟

در بخش راهبردهای یاددهی - یادگیری از منظر متخصصان، از مصاحبه‌ی نیمه‌ساختاریافته استفاده شده است.

در بحث پیرامون راهبردهای یاددهی - یادگیری برنامه درسی هنر دوره اول متوسطه، پس از تجزیه و تحلیل نظرات مصاحبه‌شوندگان، در کدگذاری باز ۷۸ گزاره اولیه به دست آمد، و در کدگذاری محوری ۱۱ کد حاصل شد که با عنوان مقوله‌های اصلی در جدول ۳ گزارش گردید.

جدول «۴» راهبردهای یاددهی - یادگیری برنامه درسی هنر در دوره اول متوسطه از دیدگاه متخصصان حوزه پژوهش

کدگذاری اصلی (انتخابی)	کدگذاری محوری	کدگذاری باز	فراوانی	درصد
بازدید از کارگاه‌ها			۱۸	۶۶.۶۶
	کارگاه‌های تولید صنایع دستی	*کارگاه چوب (آموزش ساخت مصنوعات چوبی: خاتم‌سازی، معرق‌کاری...), کارگاه مرمت اشیا (تمرکز بر روش‌های مرمت آثار هنری با استفاده از تکنیک‌های سنتی), کارگاه سفال و سرامیک (آشنایی با مراحل ساخت اشیا سفالی). کارگاه جواهرسازی (آموزش الفبای جواهرسازی و ساخت آنها)	۶	۲۲.۲۲
	کارگاه شخصی اساتید	*یادگیری عملی، بازدید از کارگاه‌های شخصی، امکان مشاهده مستقیم فن‌ها و فرایندهای هنری، امکان تجربه عملی برای دانش‌آموزان، توسعه مهارت‌های دانش‌آموزان در محیطی واقعی و تحت نظارت استاد.	۶	۲۲.۲۲
	کارگاه‌های فنی و حرفه‌ای	* آموزش مهارت‌های عملی و نظری، ارتقای سطح مهارت‌های فنی و هنری، یادگیری به‌صورت تجربی، امکان ورود به بازار کار، آموزش بر اساس استانداردهای بین‌المللی.	۶	۲۲.۲۲
آموزش مبتنی بر بازی			۱۴	۵۱.۸۵
	بازی با رنگ	*بازی‌های گروهی بر پایه‌ی رنگ‌ها، تأثیرات عمیق و مثبت رنگ بر روی توسعه خلاقیت، بیان احساسات، نقاشی با رنگ انگشتی، ساخت کار دستی با کاغذ رنگی	۱۲	۴۴.۴۴

کدگذاری اصلی (انتخابی)	کدگذاری محوری	کدگذاری باز	فراوانی	درصد
	بازی‌های نقش‌آفرینی	*استفاده دانش‌آموزان از تخیل خود برای خلق داستان‌ها و شخصیت‌های جدید، همکاری بازیکنان با یکدیگر و یادگیری تعاملی، بازی "هنر مدرن" «بازیکنان در نقش موزه‌داران، تابلوهای هنری را خریدوفروش می‌کنند».	۴	۱۴.۸
	بازی‌های موسیقایی	*یادگیری موسیقی از طریق بازی، بیان احساسات و ایده‌ها از طریق صدا و ریتم، بازی‌های ریتمیک، آهنگ‌سازی با اشیا، نقاشی بر اساس موسیقی، نوشتن کلمات موسیقی.	۹	۳۳.۲
	بازی‌های مبتنی بر ایفای نقش	*خلق شخصیت‌های جدید، یادگیری مهارت‌های ارتباطی و کار تیمی در هنر، درک عمیق‌تر از مفاهیم هنری از طریق ایفای نقش در سناریوهای هنری، ایفای نقش در قالب مفاهیم پیچیده	۴	۱۴.۸
حل مسئله در حوزه هنر				
	تصویرگری از مسئله	*درک مفاهیم پیچیده به‌صورت بصری، کاهش ابهامات زبان از طریق تصاویر، تقویت خلاقیت با استفاده از تصویرگری، خلق تصاویر جدید بر اساس ایده‌ها، ایجاد سناریوهای تصویری، استفاده از تصویرگری برای توضیح مفاهیم علمی یا تاریخی	۷	۲۵
	حل مسئله از طرق نمایش	*نگاه به زوایای مختلف به یک مسئله از طریق نمایش، خلق سناریو برای نمایش بر اساس تحلیل‌ها، آزمایش راه‌حل‌های پیشنهادی بر مبنای اجراها، بازخورد فوری از هم‌کلاسی‌ها و معلم پس از نمایش.	۶	۲۲.۲۲
بازدید از موزه‌ها				
	یادگیری مشاهده‌ای	*یادگیری مفاهیم نظری به‌صورت عملی؛ درک عمیق‌تر از مفاهیم با دیدن اشیا واقعی و آثار هنری، طرح سؤالات جدید با مشاهده آثار هنری	۶	۲۲.۲۲
	نقد هنری	*آشنایی با آثار هنری به شیوه‌ای عمیق‌تر و تحلیلی‌تر، توجه به جزئیات بصری، بررسی عناصر و اصول طراحی اثر، تفسیر مفهوم و پیام اثر هنری	۶	۲۲.۲۲
آموزش در طبیعت				
	آموزش طراحی در طبیعت	*طراحی منظره، یک فرایند جذاب و آموزشی، نحوه ترسیم عناصر طبیعی با الگوبرداری واقعی، آموزش پرسپکتیو و سایه‌زنی	۶	۲۲.۲۲
	آموزش از طریق رفتن به اردو	*یادگیری تجربی در فضای اردوها، تقویت مهارت‌های اجتماعی، تجربه‌های خوشایند هنری در اردوها، ایجاد خاطرات مثبت از یادگیری هنری	۶	۲۲.۲۲
روش‌های نوین آموزش				
	روش‌های آموزش مبتنی بر نرم‌افزار و فناوری	*ساخت نقشه ذهنی از طریق نرم‌افزارهای چندرسانه‌ای، کمک به سازماندهی اطلاعات بصری با کمک ابزارهای دیجیتال، افزایش سرعت پردازش اطلاعات بصری از طریق فناوری	۶	۲۲.۲۲
	استفاده از ادغام دروس	*تقویت مهارت‌های خلاقیتی دانش‌آموزان از راه ترکیب دروس با هنر، افزایش مشارکت از طریق ادغام هنر با برنامه‌های درسی	۵	۱۸.۵
شیوه‌های سمعی/بصری				
	فیلم‌های آموزشی هنرهای تجسمی	*فیلم‌های آموزشی /جذاب‌تر از کتاب‌های درسی، افزایش علاقه دانش‌آموزان به یادگیری از راه فیلم، تولید فیلم‌های آموزشی بر اساس استانداردها.	۵	۱۸.۵
	فیلم‌های آموزشی هنرهای موسیقایی	*آموزش بصری و شنیداری، فیلم‌های آموزشی با ترکیب صدا و تصویر، دسترسی راحت به فیلم‌های آموزشی، فیلم‌ها ابزار مناسب برای مناطق دورافتاده	۵	۱۸.۵
تدریس استادکاران ماهر در مدارس				
	استفاده از استادکاران ماهر در صنایع دستی	*حفظ و ارتقای هنرهای سنتی توسط اساتید، معرفی ایده‌ها به‌وسیله اساتید تجربی، افزایش کیفیت با آموزش زیر نظر استادکاران.	۶	۲۲.۲۲
	استفاده از استادکاران ماهر در زمینه‌های غیر از تخصص مربی رسمی	*انتقال دانش عملی توسط استادکاران باتجربه و مهارت‌های خاص، یادگیری عمیق‌تر در محضر اساتید، توسعه خلاقیت در کارکردن با استادکاران ماهر	۵	۱۸.۵
سخنرانی				
			۹	۳۳.۳۳

کدگذاری اصلی (انتخابی)	کدگذاری محوری	کدگذاری باز	فراوانی	درصد
	استفاده از سخنرانی در تاریخ هنر	*انتقال اطلاعات تاریخی توسط معلم، توضیح دوره‌های تاریخی با بیان مستقیم، ارائه مباحث نظری.	۴	۱۴.۸
	استفاده از سخنرانی در تئوری موسیقی	*ایجاد درک عمیق‌تر از موسیقی با توضیحات مربی، توضیح و تشریح مفاهیم کلیدی از راه صحبت، توضیحات مدرس تئوری موسیقی در عمل	۶	۲۲.۲۲۴
	استفاده از سخنرانی در نمایش نامه خوانی	*تأثیرات مثبت بر درک تماشاگران با توضیحات در حین نمایش، توضیح مفاهیم کلیدی نمایش توسط مربی	۵	۱۸.۵
	فعالیت‌های گروهی		۸	۲۹.۶۳
	تدریس در گروه‌های کوچک	*تقویت تعامل با جمعیت کم، امکان بررسی بهتر ایده‌ها در بین تعداد کمتر دانش‌آموزان.	۴	۱۴.۸
	تدریس تعاملی	*مشارکت‌کنندگان فعال در فرایند یادگیری، فضای آزاد برای بیان اندیشه‌ها در ارتباط بین معلم و دانش‌آموز	۴	۱۴.۸
	آموزش غیرمستقیم		۸	۲۹.۶۲
	آموزش از طریق مشاهده	*تقویت مهارت‌های تحلیلی با مشاهده آثار هنری، تقلید از آثار هنری بزرگان، ایجاد انگیزه و الهام با مشاهده آثار هنری	۷	۲۵
	روش یادگیری معکوس	*انتخاب زمان و مکان یادگیری خود، نقش معلم به‌عنوان راهنما، کلاس درس به‌مشابه مکان رفع اشکال	۵	۱۸.۵

بازدید از کارگاه‌ها

تحلیل پاسخ‌ها نشان می‌دهد که ۱۸ نفر (۶۶.۶۶ درصد) از مصاحبه‌شوندگان اعتقاد دارند که «بازدید از کارگاه‌ها» یکی از روش‌های موثر در یادگیری می‌باشد. یکی از مصاحبه‌شوندگان، متخصص در برنامه درسی و عضو هیات علمی معتقد است «زمانی که دانش‌آموزان را برای بازدید به کارگاه‌های عملی، به‌ویژه کارگاه‌های اساتید بزرگ می‌بریم، به‌خاطر اینکه عملاً با سبک‌کار آن هنرمند آشنا می‌شوند، بیشتر تمایل پیدا می‌کنند که بر اساس علاقه خود یک‌رشته هنری را با جدیت ادامه دهند» (مصاحبه‌شونده ۲، زمستان ۱۴۰۲). می‌توان گفت، حضور در کارگاه‌های هنرمندان بزرگ، نقش بسزایی در آموزش هنر دارند و به ارتقای سطح هنری جامعه کمک می‌کند.

آموزش مبتنی بر بازی

تحلیل پاسخ‌ها نشان می‌دهد که ۱۴ نفر (۵۱.۵۸ درصد) از مصاحبه‌شوندگان اعتقاد دارند که بازی ابزار موثری در فرایند یاددهی - یادگیری می‌باشد. یکی از مصاحبه‌شوندگان با تجربه هنردرمانگری می‌گوید: «در روان‌شناسی، هرگونه آموزشی که با بازی تلفیق شود، ماندگاری بیشتری دارد» (مصاحبه‌شونده ۹، زمستان ۱۴۰۲). اهمیت بازی در پژوهش‌های متعددی به اثبات رسیده و پرداختن به آن در آموزش هنر موثر می‌باشد.

حل مسئله در حوزه هنر

تحلیل پاسخ‌ها نشان می‌دهد که ۱۳ نفر (۴۸.۱۴ درصد) از مصاحبه‌شوندگان اعتقاد دارند که آموزش حل مسئله، یک مهارت زندگی است که با تلفیق با هنر، می‌تواند جذاب‌تر ارائه شود و موجب آموزش بهتر مباحث هنری گردد. یکی از مصاحبه‌شوندگان معتقد است: «هنرها، قابلیت‌های بسیاری دارند، یکی از این قابلیت‌ها که اصولاً مورد غفلت واقع می‌شود، مهارت‌های زندگی است، اگر بخواهیم به یک روش اشاره کنیم که هم آموزش مهارت زندگی باشد و هم هنر، به نظرم روش‌های مبتنی بر حل مسئله می‌تواند مفید باشد» (مصاحبه‌شونده ۲، زمستان ۱۴۰۲). پس مهارت حل مسئله به‌عنوان یکی از روش‌های آموزش هنر می‌تواند بر مهارت دانش‌آموزان بیفزاید.

بازدید از موزه‌ها

تحلیل پاسخ‌ها نشان می‌دهد که ۱۲ نفر (۴۴.۴ درصد) از مصاحبه‌شوندگان اعتقاد دارند که، گذران ساعت‌های درس هنر در محیط‌های غنی مانند موزه‌ها، می‌تواند نقش بسزایی در یادگیری هنری داشته باشد. یکی از مصاحبه‌شوندگان که مدرس دانشگاه در حوزه هنر می‌باشد معتقد است: «در موزه‌ها، آثار و امکاناتی وجود دارد که دسترسی حضوری به آنها در هیچ جای دیگر امکان‌پذیر نیست، به‌غیر از شبکه‌های مجازی و از آن جایی که هنرها، به‌ویژه هنرهای تجسمی بر جنبه دیداری تأکید دارند، بازدید از موزه‌ها، روش پسندیده‌ای می‌باشد» (مصاحبه‌شونده ۱۰، ۱۴۰۲). پس خروج از چارچوب کلاس درس در ساعتهای درس هنر الزامی می‌باشد.

آموزش در طبیعت

تحلیل پاسخ‌ها نشان می‌دهد که ۱۲ نفر (۴ درصد) از مصاحبه‌شوندگان اعتقاد دارند که طبیعت منبع الهام هنرمندان است. مصاحبه‌شونده با سابقه کار در حوزه هنر می‌گوید: «طبیعت، منشا تمام هنر هاست، تمام هنرمندان ایده‌های خود را از طبیعت گرفته‌اند، پس رفتن به دامان طبیعت و الهام گرفتن از آن می‌تواند بهترین روش آموزش هنر باشد» (مصاحبه‌شونده ۱۳، ۱۴۰۲). لذا، باید در پیوند بین دانش‌آموز با محیط طبیعی کوشید تا بتوان هنر را در مسیری جدید آموزش داد.

روش‌های نوین آموزش

تحلیل پاسخ‌ها نشان می‌دهد که ۱۱ نفر (۴۰.۴۷ درصد) از مصاحبه‌شوندگان اعتقاد دارند که باید در آموزش هنر از روش‌های جدید استفاده کرد. از این رویکی از مصاحبه‌شوندگان با تخصص در برنامه درسی و هنرمی گوید: «از جمله روش‌های نوین تدریس، می‌توان به ادغام درس اشاره کرد که تلفیق حیطه‌های مختلف می‌باشد. متأسفانه هنوز این روش تدریس در کشور ما جایگاه خود را نیافته است (مصاحبه‌شونده ۲۳، ۱۴۰۲).

شیوه‌های سمعی/بصری

تحلیل پاسخ‌ها نشان می‌دهد که ۱۰ نفر (۳۷.۰۳ درصد) از مصاحبه‌شوندگان اعتقاد دارند که با گسترش ابزار سمعی و بصری نوین، کم لطفی است که از آنها در حوزه آموزش هنر استفاده نشود. در این ارتباط یکی از مصاحبه‌شوندگان با تخصص در حوزه موسیقی می‌گوید: «برای تمام دبیران، به‌ویژه دبیران غیر تخصصی، نمایش فیلم‌هایی که توسط اساتید تخصصی هر رشته‌ای تهیه شده است، می‌تواند، روش آموزشی مفید مؤثری باشد» (مصاحبه‌شونده ۵، ۱۴۰۱). به روز بودن یکی از شروط اصلی استفاده از این روش می‌باشد.

تدریس استادکاران ماهر در مدارس

تحلیل پاسخ‌ها نشان می‌دهد که ۱۰ نفر (۳۷.۰۳ درصد) از مصاحبه‌شوندگان اعتقاد دارند که استفاده از تجربیات اساتید بزرگ، در فرایند آموزش هنر تاثیرگذار می‌باشد، یکی از اعضای هیات علمی معتقد است: «در زمینه دعوت از استادان برجسته هر رشته هنری باید گفت که، ماهیت هنر، به صورتی است که نباید انتظار داشته باشیم همه کس، همه چیز را بلد باشد. حیطه‌های هنر بسیار گسترده است و هر کدام زیر مجموعه‌های خاص خود را دارد. پس منطقی است اگر بخواهیم برای کارهای بسیار تخصصی، مثل صنایع دستی، از اساتید ماهر دعوت کنیم که دانش‌آموزان از نزدیک با روش آنها آشنا شوند» (مصاحبه‌شونده ۲، ۱۴۰۱). انتخاب چنین روشی بدون نیاز به هزینه‌های بالا، می‌تواند تأثیری ژرف داشته باشد.

سخنرانی

تحلیل پاسخ‌ها نشان می‌دهد که ۹ نفر (۳۳.۳۳ درصد) از مصاحبه‌شوندگان اعتقاد دارند که با وجود تمام روش‌های نوین آموزشی، هم چنان سخنرانی می‌تواند در برخی از زمینه‌ها، روش مناسب به حساب آید. از این‌رو، یکی از مصاحبه‌شوندگان با سابقه در هر دو حوزه موسیقی و تدریس می‌گوید: «در تدریس تئوری موسیقی، یکی از اولین راهبردهای آموزش، سخنرانی است، ولی اکتفا صرف به روش سخنرانی در آموزش هنر کفایت نمی‌کند» (مصاحبه‌شونده ۱۴، ۱۴۰۲). می‌توان گفت، استفاده درست و به جا از تمام روش‌ها، می‌تواند آموزش هنر را مفید و پربازده کند.

فعالیت‌های گروهی

تحلیل پاسخ‌ها نشان می‌دهد که ۸ نفر (۲۹.۶۳ درصد) از مصاحبه‌شوندگان اعتقاد دارند که انجام کار در گروه‌ها به بچه‌ها انگیزه بیشتری برای پیشرفت می‌دهد. یکی از مصاحبه‌شوندگان با سابقه در حوزه هنر معتقد است: «وقتی بچه‌های را گروه‌بندی کنیم، آن دانش‌آموزی هم که علاقه‌ای به کار هنری ندارد، می‌تواند باز هم، در بین سایرین دیده شود و در حد توان خود، بخشی از کار را بر عهده گیرد» (مصاحبه‌شونده ۱۱، ۱۴۰۲).

آموزش غیرمستقیم

تحلیل پاسخ‌ها نشان می‌دهد که ۸ نفر (۲۹.۶۳ درصد) از مصاحبه‌شوندگان اعتقاد دارند امروزه اثرگذاری روش‌های غیرمستقیم به اثبات رسیده و مصاحبه‌شونده با سابقه طولانی در آموزش هنرهای تجسمی معتقد است: «برخی از محتوای آموزشی را می‌توان از طریق نمایش فیلم به دانش‌آموزان آموخت، و جالب اینکه این روش‌ها، ماندگاری بالاتری نسبت به روش‌هایی که معلم، مطلب درسی را ارائه می‌دهد، دارد» (مصاحبه‌شونده ۱۲، ۱۴۰۱). فراتر رفتن از روش‌ها کهن در دنیای امروز مفید می‌باشد.

۳. ویژگی‌های مشترک راهبردهای یاددهی-یادگیری درس هنر بر مبنای مطالعه تطبیقی و مصاحبه با افراد متخصص، شامل چه مواردی است؟

در این سؤال، با قراردادن اطلاعات به‌دست‌آمده از بخش تطبیقی و مصاحبه با افراد متخصص در کنار هم سعی بر آن بوده است تا مؤلفه‌های یاددهی - یادگیری درس هنر شناسایی شود.

از کنار هم قراردادن اطلاعات از هر دو بخش پژوهش می‌توان دریافت که متخصصان داخلی نسبت به روش‌های به‌کارگرفته‌شده در جهان، آگاهی دارند و این روش‌ها را به‌عنوان روش‌های پیشنهادی در جریان مصاحبه‌ها بیان کرده‌اند، پژوهشگران این مقاله تلاش کرده‌اند تا با دسته‌بندی کردن روش‌های به‌دست‌آمده، امکان مقایسه روش‌های مورد نظر متخصصان و روش‌های به کار گرفته شده در کشورهای منتخب را فراهم کنند. در ادامه هر روش به‌اختصار توضیح داده می‌شود: ۱- استفاده از فناوری به‌عنوان روشی که امروزه در هنر و سایر درس مورد استفاده قرار می‌گیرد، شناخته می‌شود، رسانه‌های دیجیتال، دسترسی به منابع گسترده، تعامل و مشارکت، تولید محتوای سمعی و

بصری را شامل می‌شوند، و در حقیقت شیوه‌های سمعی - بصری با (استفاده از تصاویر و فیلم‌ها، آموزش چند حسی، فعالیت‌های عملی) به‌عنوان بخشی از رسانه‌های دیجیتال می‌توانند به‌عنوان راهبردی برای یادگیری هنر در دانش‌آموزان مفید واقع شوند. ۲- روش‌های مبتنی بر مشارکت: همکاری بین دانش‌آموزان، و انجام کار هنری به صورت گروهی، باعث افزایش مهارت‌های تعاملی و بهبود مهارت‌های فرآیندی می‌شود. ۳- مهارت‌های زندگی و هنر: هنر ابزار قدرتمندی برای آموزش مهارت‌های زندگی به کودکان است که می‌تواند تأثیرات عمیقی بر رشد فردی و اجتماعی آنها داشته باشد، نفکر انتقادی، مهارت حل مسئله، مهارت تصمیم‌گیری، جز مهارت‌هایی بودند که در پژوهش‌های مختلف به آنها تاکید ویژه شده بود. ۴- راهبردهای آموزشی خارج از کلاس درس: این روش‌ها بر مبنای ماهیت گسترده و عملی هنر است. آموزش هنر در خارج از کلاس می‌تواند انعطاف‌پذیری و آزادی بیشتری را برای دانش‌آموزان فراهم کند تا خلاقیت خود را بدون محدودیت‌های یک محیط رسمی کشف کنند. ۵- روش‌های دانش‌آموز محور: در این روش‌ها، دانش‌آموزان در مرکز فرایند یادگیری قرار می‌گیرند و معلمان در نقش تسهیل‌کنندگان عمل می‌کنند. این رویکرد بر اساس نیازها و خواسته‌های دانش‌آموزان طراحی شده و هدف آن پرورش خلاقیت، استقلال فکری در آنهاست. ۶- ادغام هنر: ادغام هنر در سایر دروس، یا حتی ادغام هنرها با یکدیگر، مسیر فکری جدیدی را برای دانش‌آموزان باز می‌کند که در نهایت منجر به پیشرفت دانش‌آموز در هر دو حیطه ادغام شده می‌شود و دروس مختلف را جذاب‌تر می‌کند. ۷- آموزش‌های عملی: عملگرایی ذات رشته‌های مختلف هنری می‌باشد، لذا پرداختن صرف به مباحث تئوری، در هنر، دانش‌آموزان را از هدف اصلی هنرها دور می‌کند. ۸- روش‌های بدیع و نوآورانه: در بررسی‌های تطبیقی، روش‌هایی معرفی گردیده است، که معرفی و به کارگیری این راهبردها در آموزش هنر می‌تواند، منظره‌ای پویا و در حال تحول از هنر در ذهن دانش‌آموزان ترسیم کند، و استفاده از راهبردهای نوین آموزشی به صورت مداوم مرزهای خلاقیت را برای دانش‌آموزان باز تعریف می‌کند.

بحث و نتیجه‌گیری:

در این پژوهش تلاش شده تا با در کنار هم قراردادن، نتایج بررسی‌های تطبیقی در چهار کشور (استرالیا، ایتالیا، آمریکا و ژاپن) با نظر متخصصان حوزه‌ی پژوهش (برنامه درسی و هنر)، راهبردهای جدید شناسایی شود، تا مقدمه‌ای برای تحولات بعدی در حوزه‌ی برنامه درسی هنر، فراهم گردد. در ابتدا جا دارد که دلایل تفاوت کشورها، در راهبردهای یاددهی - یادگیری بیان شود: الف: زمینه‌های فرهنگی و تاریخی متفاوت؛ ب: اهداف متنوع از آموزش هنر؛ ج: زیرساخت‌های آموزشی. با عنایت به مطالب مذکور، روش‌های مشترکی در این پژوهش به دست آمد که نشان از کارایی بالای آنها در آموزش هنر دارد به‌عنوان مثال «روش‌های دانش‌آموز محور» که با پژوهش‌های (برتامینی و بلک مور، ۲۰۱۹؛ آتکا - آمستوی و همکاران، ۲۰۲۰؛ مزحم و آدلونی، ۲۰۲۱؛ سیوروت، ۲۰۲۲) نیز همسو می‌باشد، این نوع آموزش به کودکان اجازه می‌دهد تا از طریق تجربه و کشف، به یادگیری بپردازند و خلاقیت خود را پرورش دهند و مزایایی از قبیل: تقویت خلاقیت، افزایش انگیزه، رشد فردی و شناختی دانش‌آموزان را در بر دارد و یا «استفاده از فناوری» که ضرورت استفاده از آن در آموزش هنر را می‌توان این‌گونه توصیف کرد، فناوری دیجیتال در آموزش هنر به‌عنوان یک ابزار تحول‌آفرین در فرایند یادگیری شناخته می‌شود. این فناوری‌ها به معلمان و دانش‌آموزان این امکان را می‌دهند که به شیوه‌های نوین و جذاب‌تری به آموزش هنر بپردازند. نتایج به‌دست‌آمده از این بخش با نتایج پژوهش‌های (آکین بادیوا، سوفوورا، ۲۰۲۰؛ سیسمان و کوچوک، ۲۰۱۹؛ هدی و همکاران، ۲۰۱۸؛ زهیری و همکاران، ۲۰۱۸؛ جانسون و آراگون، ۲۰۰۳؛ دیارتی و کاسیان، ۲۰۲۴) همسو می‌باشد. «ادغام هنر با سایر دروس» نیز از جمله روش‌های به‌دست‌آمده در پژوهش بود، ادغام هنر با سایر دروس، نه تنها به غنای فرایند یادگیری کمک می‌کند؛ بلکه زمینه‌ساز توسعه مهارت‌های چندوجهی در دانش‌آموزان است. این رویکرد باعث ایجاد یک محیط آموزشی پویا می‌شود که در آن دانش‌آموزان قادرند مفاهیم پیچیده را به شیوه‌ای جذاب تجربه کنند. نتایج این بخش با پژوهش‌های (منگ، ۲۰۲۴؛ رین و لی، ۲۰۱۹؛ کراکت و همکاران، ۲۰۱۴؛ ایزدی، ۲۰۱۷؛ گرین و همکاران، ۲۰۱۸؛ کری، ۲۰۲۱؛ ولودارچیک، ۲۰۲۲) همسو می‌باشد، «روش‌های مبتنی بر مشارکت» با تأکید بر همکاری می‌تواند در کنار روش «مهارت‌های زندگی و هنر» قرار بگیرد، و با آموزش همکاری در دانش‌آموزان، آنان را برای انجام امور اجتماعی، جامعه‌پذیر، و اجرای نقش شهروندی در بزرگسالی آماده کند، با توجه به این نکته که دنیای امروز به سمت فردگرایی پیش می‌رود، استفاده از این دو راهبرد در کنار هم می‌تواند، نقش مؤثری در آموزش هنر و شکل‌گیری جوامع پویا در آینده داشته باشد. «آموزش‌های عملی»، با افزایش مهارت‌های دانش‌آموزان آنها را آماده می‌کند تا علاوه بر شناخت مهارت‌های خود، بتوانند در شاخه‌ای از هنر، دست به خلق بزنند و در انتخاب مسیر حرفه‌ای خود، می‌توانند بهتر تصمیم‌گیری کنند. اگر این روش در کنار «راهبردهای آموزشی خارج از کلاس درس» قرار گیرد، چشم‌انداز جامعی از انواع هنرها، و جایگاه هر کدام از هنرها را در ذهن دانش‌آموز ترسیم می‌کند، و موجب می‌شود که دانش‌آموزان از محدودیت کتاب درس و کلاس خارج شوند،

به‌ویژه در کشور ایران، به دلیل برنامه درسی متمرکز، دانش‌آموزان تجارب آموزشی محدودی دارند که به‌کارگیری چنین روش‌هایی در آموزش هنر، می‌تواند دیدگاه آنها را گسترش دهد.

شیوه‌ی سخنرانی نیز راهبرد دیگری است که در مصاحبه‌ها، مورد تأکید قرار گرفته؛ ولی مطالعات تطبیقی اشاره‌ای بدان نداشته‌اند و دلیل این امر را می‌توان این نکته دانست که تأکید بر روش سخنرانی در آموزش هنر در ایران ناشی از نیاز به انتقال مؤثر اطلاعات، تسهیل یادگیری مفاهیم پیچیده و ایجاد فضایی مناسب برای یادگیری، با توجه به امکانات و ساختار آموزشی این کشور می‌باشد.

مهم‌ترین بخش پژوهش حاضر معرفی راهبردهای نوین آموزشی می‌باشد که به‌اختصار به برخی از آنها و نقشی که در برنامه درسی ایران می‌تواند داشته باشد، اشاره می‌شود، ۱- روش مدولار: روش مدولار در آموزش هنر یک رویکرد آموزشی نوآورانه است که محتوای آموزشی را به واحدها مستقل تقسیم می‌کند، و باعث می‌شود دانش‌آموزان بتوانند، بر اساس سرعت یادگیری خودشان، مطالب را بیاموزند، به‌کارگیری این روش در برنامه درسی ایران، موجب ترکیب روش‌های تدریس فعال با رویکردهای سنتی می‌شود و بر رشد شایستگی‌های خلاقانه دانش‌آموزان تمرکز دارد. ۲- راهبرد آموزشی با تأثیر بالا: این روش باهدف بهبود یادگیری دانش‌آموزان طراحی شده، و می‌توان آن را، در روش‌های دانش‌آموز محور، جای داد که افزایش کیفیت تدریس، ارائه یک رویکرد ساختاریافته به آموزش، حمایت از نیازهای آموزشی متنوع، را در برمی‌گیرد. ۳- کشف امضای خود: رویکردهای آموزشی متمایز است که ارزش‌های اصلی، شیوه‌ها و روش‌های انتقال دانش را در رشته‌های هنری نشان می‌دهد. تجارب و تفاسیر شخصی دانش‌آموزان را ترویج می‌کند. معناسازی را از طریق دیدگاه فردی تشویق می‌کند ابعاد یادگیری ضمنی، توسعه هویت هنری، درک شیوه‌های حرفه‌ای را در بین دانش‌آموزان رواج دهد، این روش را می‌توان برای حمایت از توسعه هنری در ایران به کاربرد. سایر روش‌های به‌دست‌آمده در این پژوهش، قابلیت بحث و گفتگو را دارا هستند، لیکن، مجال کافی برای پرداختن تک‌به‌تک نمی‌باشد و در نهایت باید گفت که آموزش هنر یک سیستم چندوجهی است که شامل مجموعه‌ای از شرایط و ویژگی‌ها است که برای بهبود کیفیت یادگیری و تدریس الزامی می‌باشد و نیازمند آگاهی از اهمیت هنر، برنامه‌ریزی درسی مناسب، ایجاد محیط یادگیری مناسب، آموزش مهارت‌های عملی، نقد هنری و استفاده از فناوری‌های آموزشی می‌باشد. در پایان مقایسه راهبردهای یاددهی - یادگیری درس هنر در ایران با کشورهای دیگر نشان‌دهنده نیاز به تحول در روش‌های آموزشی ایران است. استفاده از رویکردهای نوین، تأکید بر فعالیت‌های عملی، خلاقیت و همکاری گروهی و به‌کاربردن راهبردهای نوین آموزشی می‌تواند به ارتقا کیفیت آموزش هنر کمک کند، تدوین برنامه درسی هنر در ایران هنوز کامل نیست، و نیاز به رویکردهای انعطاف‌پذیرتر که به‌ضرورت خلاقیت در آنها توجه شده باشد، زمینه‌ساز رشد فردی و اجتماعی دانش‌آموزان باشد، به چشم می‌خورد.

در پی اطلاعات به‌دست‌آمده از این پژوهش پیشنهادهای زیر بیان می‌گردد:

الف: ارتقا دانش دبیران: ارتقا در دانش در برگیرنده‌ی دانش تخصصی و هم چنین دانش مربوط به تدریس می‌باشد. ب: تغییر در نگرش دبیران: تغییر نگرش فرایند پیچیده‌ای است که تحت تأثیر عوامل متعدد (برنامه درسی، محدودیت زمانی و منابع و...) قرار دارد. تغییر نگرش نیازمند تغییر در عوامل زمینه‌ای می‌باشد و نمی‌توان بدون تغییر در ساختارهای زیر بنایی، به‌صورت ناگهانی نگرش دبیران هنر را تغییر داد؛ ج: تغییر در راهنمای درس هنر: راهنمای درس هنر باید به‌گونه‌ای سازماندهی شود که هم برای دبیران تخصصی و هم غیر تخصصی کاربردی باشد، د: ارائه حقوق و مزایا قابل رقابت با سایر مشاغلی که به سطوح تحصیلی و تجربه مشابه نیاز دارند؛ ه: آموزش‌های خاص و مداوم برای معلمان هنر غیر تخصصی: یکی از راه‌های آموزش دوره‌های پیش و ضمن خدمت می‌باشد، دوره‌ها باید در برگزیده‌ی مفاهیم متعددی باشند که می‌توان به آشنایی با روش‌های عملی و ساده برای اجرای مهارت‌های هنری و روش‌های تدریس دانش‌آموز محور (روش مدولار؛ راهبردهای آموزشی با تأثیر بالا، کشف امضای خاص) و ادغام هنرها با سایر دروس اشاره کرد، برای تحقیق پیشنهادهای فوق به منابع انسانی آموزش و پرورش توصیه می‌شود تا با برگزاری دوره‌های ضمن خدمت باکیفیت که در آنها، روش‌های نوین آموزشی، به معلمان ارائه می‌شود، کیفیت تدریس درس هنر را افزایش داده و کیفیت نیروی انسانی شاغل در تربیت هنری ارتقا بخشند و در پایان به برنامه‌ریزان درسی توصیه می‌شود که با نگاهی فراتر از آموزش صرف، به طراحی برنامه درسی هنر بنگرند، و به پرورش جنبه‌های زیباشناختی و خلاقانه دانش‌آموزان توجه کنند،

منابع:

- ابراهیم‌پور، زهرا، چنگیز، سحر، و فاضل نجف‌آبادی، عاطفه. (۱۴۰۲). شیوه‌های آموزش هنرهای سنتی در ایران و ژاپن (نمونه موردی: کتاب هنر مقطع متوسطه اول). مطالعات هنر، ۲(۳)، ۱۴۳-۱۶۶.
https://www.ssa.ricac.ac.ir/article_204616.html
- اسدیان، سیروس، و عزیزی، قادر. (۱۳۹۷). تدریس مبتنی بر زیبایی‌شناسی: رویکردی جهت بهبود نگرش دانش‌آموزان به مدرسه. نوآوری‌های آموزشی، ۱۷(۲)، ۷۳-۹۶.
https://noavaryedu.oerp.ir/article_79147.html?lang&lang=en
- اسود، سیاوش، و اسلامی، ادریس. (۱۴۰۰). برنامه درسی آموزش هنر در دوره ابتدایی از دیدگاه معلمان شهرستان مهاباد. اندیشه‌های نوین تربیتی، ۱۷(۱)، ۱۷۵-۲۰۶.
<https://doi.org/10.22051/jontoe.2021.29322.2897>
- اکبری قورتانی، داوود، براتعلی، مریم، و دوازده‌امامی، حمید. (۱۴۰۲). طراحی و اعتباریابی الگوی برنامه درسی هنرهای تعاملی بر اساس عناصر کلان. رهبری و مدیریت آموزشی، ۱۷(۱)، ۲۷۶-۲۹۶.
<https://dorl.net/dor/20.1001.1.27171329.1402.17.1.10.9>
- امینی، محمد. (۱۳۹۸). تربیت هنری در قلمرو آموزش و پرورش. آبیژ.
- بختیاری، خدیجه، و حسینی روح‌الامینی، جمیله سادات. (۱۴۰۱). تاریخچه آموزش و برنامه‌های درسی هنر در ایران (قسمت اول). گنجینه دارالفنون، ۵(۱۷)، ۶۱-۷۲.
https://darolfonoonmag.oerp.ir/article_193871.html
- بی‌باک، شهرام. (۱۴۰۳). مروری بر آموزش و پرورش در ادوار تاریخی و تحلیل اهداف آموزشی هنر در آموزش و پرورش. مطالعات میان رشته‌ای هنر و علوم انسانی، ۲(۱۱)، ۶۳-۸۴.
<https://isah.ir/fa/downloadpaper.php?pid=83&rid=17&p=A>
- پور بابایی، اطهر، زین‌الدینی میمند، زهرا، کامیابی، میترا، و حاجی‌پور، نجمه. (۱۴۰۳). واکاوی ابعاد و مؤلفه‌های تربیت اخلاقی در برنامه‌های درسی با تأکید بر تربیت هنری و زیباشناختی و نقش جغرافیا در آن. فصلنامه جغرافیا (برنامه‌ریزی منطقه‌ای)، ۱۴(۵۷)، ۲۵۶-۲۶۹.
https://www.jgeoqeshm.ir/article_212986.html
- تحویلیان، حسین. (۱۳۹۴). نگاهی به آموزش هنر در مدارس ایران. سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی درسی وزارت آموزش و پرورش. <http://old.oerp.ir/article/1961/> نگاهی-به-آموزش-هنر-در-مدارس-ایران
- تره باری، حافظ، و عطارنیا کوثر. (۱۴۰۱). بررسی تطبیقی برنامه درسی هنر در مدارس ابتدایی ایران، ژاپن و کانادا: با تأکید بر عناصر برنامه درسی. مطالعات تطبیقی تربیت‌معلم (کاوش نامه بین‌المللی)، ۱(۱)، ۱۳۹-۱۶۸.
https://mtt.cfu.ac.ir/article_2600.html
- تکبیری، فرزانه، خسروی، محبوبه، موسی‌پور، نعمت‌اله، ملکی، حسن، و افهمی، رضا. (۱۴۰۰). طراحی الگوی برنامه درسی شخصی شده مبتنی بر هنرمفهومی در دوره ابتدایی. دوفصلنامه نظریه و عمل در برنامه درسی، ۹(۱۸)، ۲۷۱-۳۴۶.
https://www.jcstpica.ir/article_191635.html

جاویدی کلاته جعفرآبادی، طاهره، و عبدلی، افسانه. (۱۳۹۶). زیبایی‌شناسی و هنر از دیدگاه ماکسین گرین و اشارات تربیتی آن. <https://doi.org/10.22108/nea.2018.95681.0>. ۴۵-۲۱، (۲)۱۲، ۲۰۲۱-۲۰۲۱.

جواهری‌پور، ایمان، عباسی، عفت، کیان، مرجان، و حسن‌پور، محسن. (۱۴۰۰). مطالعه تطبیقی برنامه درسی هنرهای تجسمی دوره ابتدایی در استرالیا، کانادا، ایران و ایرلند. فصلنامه ایرانی آموزش و پرورش تطبیقی، ۴(۲)، ۱۰۹۷-۱۱۱۶. <https://doi.org/10.22034/IJCE.2021.243374.1200>

حسنوند، محمدکاظم. (۱۴۰۱). واکاوی اجتماعی جریان هنر مفهومی در ایران. مبانی نظری هنرهای تجسمی، ۷(۱)، ۹۷-۱۱۲. <https://doi.org/10.22051/jtpva.2022.35990.1309>

حسینی آهنگر، لیلا، و محمدخانی، کامران. (۱۴۰۳). بررسی وضعیت ساحت زیبایی‌شناسی و هنری در دانش‌آموزان متوسطه اول؛ مورد مطالعه مدارس ناحیه ۱۰ منطقه ۱ شهر تهران. پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت اسلامی، ۳۲(۶۴)، ۱۰۱-۱۲۶. https://journals.ihu.ac.ir/article_209412.html

حیدری، زهرا، خونساری، سمیه، احمدی، مریم، و محمدی، زینب. (۱۴۰۲، ۱۵ دی). تشریح اهمیت جایگاه هنر در جامعه و نظام آموزشی [مقاله ارائه شده در همایش]. شانزدهمین همایش ملی پژوهش‌های مدیریت و علوم انسانی در ایران، تهران، ایران. <https://civilica.com/doc/1979589>

خادمی، نیما، و عباسی، غلامرضا. (۱۴۰۱). بررسی تطبیقی برنامه درسی هنر دوره ابتدایی در ایران و انگلستان. مطالعات تطبیقی تربیت معلم (کاوش نامه بین المللی)، ۱(۱)، ۵۱-۸۱. https://mtt.cfu.ac.ir/article_2498.html

خسروانی مقدم، عبدالله، شیروانی شیری، علی، و اکبری، جابر. (۱۴۰۲). فهم تربیت زیبایی‌شناختی و هنری از دیدگاه آموزگاران دوره ابتدایی. فصلنامه تعلیم و تربیت، ۳۹(۲)، ۱۰۳-۱۱۸. <http://qjoe.ir/article-1-2706-fa.html>

رضایی، فاطمه زهرا، حسینی خواه، علی، کیان، مرجان، و کامران، افسانه. (۱۴۰۱). مطالعه تطبیقی برنامه درسی هنر اوان کودکی در استرالیا، کانادا، فنلاند، نیوزلند و ایران. فصلنامه ایرانی آموزش و پرورش تطبیقی، ۵(۴)، ۲۰۹۸-۲۱۲۵. <https://doi.org/10.22034/ijce.2022.309331.1352>

سودائی، سهند. (۱۴۰۲، ۲۰ اسفند). بررسی جایگاه هنر در نظام آموزش و پرورش کشور ایران [مقاله ارائه شده در کنفرانس]. کنفرانس پژوهش‌های مدیریت، تعلیم و تربیت در آموزش و پرورش، تهران، ایران. <https://civilica.com/doc/1999378/>

شمشیری، بابک، همایون، زهره، و ایران‌پور، ماه منیر. (۱۳۹۵، ۳۰-۳۱ اردیبهشت). نقد و بررسی جایگاه تربیت هنری در سند تحول نظام تعلیم و تربیت ایران [مقاله ارائه شده در همایش]. هفتمین همایش ملی انجمن فلسفه تعلیم و تربیت ایران، فلسفه تعلیم و تربیت و قلمرو علوم اجتماعی و انسانی، شیراز، ایران. <https://sid.ir/paper/850860/fa>

صدر، آمنه، کیان، مرجان، صادقی، علیرضا، و عباسی، عفت. (۱۴۰۱). مطالعه تطبیقی برنامه درسی هنر و فرهنگ دوره متوسطه در استرالیا، کانادا، مالزی و ایران. فصلنامه ایرانی آموزش و پرورش تطبیقی، ۵(۴)، ۲۱۸۳-۲۲۰۹. <https://doi.org/10.22034/ijce.2021.257295.1247>

عابدینی بترک، میمنت، و رضایی زارچی، ملوک. (۱۴۰۰). بررسی تأثیر آموزش هنر با رویکرد تربیت هنری بر علاقه به درس هنر و عشق به یادگیری. مطالعات برنامه درسی، ۱۶(۶۰)، ۱۲۷-۱۴۶.

<https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.17354986.1400.16.60.5.6>

فرج‌زاده، هدیه، فاضلی، ثمانه، رضانی‌مقدم، حبیبه، و خرم‌نیاکی، فاطمه. (۱۴۰۳، ۳۱ فروردین). اهمیت آموزش هنر در برنامه درسی [مقاله ارائه شده در همایش]. هفدهمین همایش ملی پژوهش‌های مدیریت و علوم انسانی در ایران، تهران، ایران.

<https://civilica.com/doc/2017477>

فلاح تفتی، سمیه، جعفری هرنودی، رضا، و طباطبایی، مینا سادات. (۱۴۰۰). تحلیل تطبیقی روش‌های تدریس و ارزشیابی در برنامه درسی هنر دوره ابتدایی ایران و کشورهای منتخب. فصلنامه علمی پژوهش‌های یاددهی و یادگیری دانشگاه آزاد واحد

بجنورد، ۱۶(۶۷)، ۳۵-۶۶. <https://sanad.iau.ir/fa/Article/940628>

قبادی فرد، احمد، و محمدی، یاسر. (۱۴۰۲، ۲۰ اسفند). بررسی تأثیرات هنر در رشد و پیشرفت خلاقیت دانش‌آموزان [مقاله ارائه شده در کنفرانس]. کنفرانس پژوهش‌های مدیریت، تعلیم و تربیت در آموزش و پرورش، تهران، ایران.

<https://civilica.com/doc/1999666/>

کاظم‌پور، اسماعیل، جمالی‌گشتی، سعیده، جمالی، محمد، و فدایی‌چافی، حمیدرضا. (۱۴۰۰). اثربخشی آموزش هنر مبتنی بر تدریس مشارکتی، بدیعه‌پردازی و بارش مغزی بر تربیت هنری دانش‌آموزان. پژوهش‌های برنامه‌ریزی درسی و آموزشی،

۱۱(۱)، ۴۰-۲۵. https://journals.iau.ir/article_690776.html

کاظمی، اردشیر، کیان، مرجان، قیومی، عباسعلی، و عامری شهرابی، محسن. (۱۴۰۱). ارائه الگوی تربیت هنری دوره اول متوسطه نظام آموزشی. فصلنامه رهبری و مدیریت آموزشی، ۱۶(۲)، ۱-۲۲.

https://journals.iau.ir/article_695243.html

کرامتی، محمدرضا، و گیلیس بریزبن، رابین. (۱۳۹۹). محدودیت‌های یادگیری مشارکتی در کلاس‌های درس دانشگاه: مطالعه کیفی در ایران و استرالیا. فصلنامه ایرانی آموزش و پرورش تطبیقی، ۴(۱)، ۹۵۸-۹۷۲.

<https://doi.org/10.22034/ijce.2020.254377.1234>

کیخا، احمد، و ذاکر صالحی، غلامرضا. (۱۴۰۰). ارزیابی مقایسه‌ای سیاست‌های کلان آموزش عالی کشورهای منتخب. مطالعات اندازه‌گیری و ارزشیابی آموزشی، ۱۱(۳۳)، ۸۷-۱۱۱. <https://doi.org/10.22034/emes.2021.247579>

منصوری، سید امیر. (۱۳۹۶). از زیباشناسی تا زیبایی‌شناسی. هنر و تمدن شرق، ۵(۱۸)، ۳-۶. <https://www.jaco->

[sj.com/article_59524.html](https://www.jaco-sj.com/article_59524.html)

موسوی، ستاره، نیلی، محمدرضا، نصر، احمد، و مسعود، محمد. (۱۳۹۶). تبیین شاخص‌های نوآوری در فعالیت‌های یاددهی و یادگیری رشته‌های هنری مبتنی بر آموزه‌های سازنده‌گرایی و میزان کاربست آن. دوفصلنامه نظریه و عمل در برنامه

درسی، ۵(۹)، ۱۴۳-۱۶۶. <http://cstp.khu.ac.ir/article-1-2618-fa.html>

مهر محمدی، محمود. (۱۳۹۸). چیستی، چرایی و چگونگی آموزش عمومی هنر. انتشارات مدرسه.

مهر محمدی، محمود، و کیان، مرجان. (۱۳۹۸). برنامه درسی و آموزش هنر در آموزش و پرورش. انتشارات سمت.

میرزایی، صبا. (۱۴۰۲، ۲۳ اسفند). بررسی نگرش معلمان و کاربرد هنر نقاشی در آموزش دروس ابتدایی [مقاله ارائه شده در کنفرانس]. پانزدهمین کنفرانس بین المللی پژوهش‌های مدیریت و علوم انسانی در ایران، تهران، ایران.

<https://civilica.com/doc/2013867/>

میری، سیده مریم، دادخواه، پژمان، و شریفزاده، محمدرضا. (۱۴۰۳). شناسایی مؤلفه‌های تدریس اثربخش تاریخ هنر بر اساس سند تحول و اهداف آموزشی بلوم (مطالعه موردی تاریخ هنر هنرستان). رهپویه هنرهای تجسمی، ۷(۳)، ۳۷-۴۴.

<https://doi.org/10.22034/ra.2024.2015021.1412>

یوسفی، حسن. (۱۴۰۰). بررسی وضعیت موجود تربیت هنری از دیدگاه معلمان ابتدایی. پویش در آموزش علوم تربیتی و مشاوره، ۱۴(۱۴)، ۷۸-۱۰۲.

<https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.2783154.1400.1400.14.5.6>

دیده‌ور، ندی، موسی‌پور، نعمت‌اله، یادگارزاده، غلامرضا، و ابطحی، معصومه السادات. (۱۴۰۳). مطالعه تطبیقی دروس دوره کارشناسی ارشد آموزش فنی و حرفه‌ای در دانشگاه‌های منتخب استرالیا، آلمان، مالزی و ایالات متحده آمریکا. فصلنامه ایرانی آموزش و پرورش تطبیقی، ۷(۲)، ۳۰۲۰-۳۰۴۸.

<https://doi.org/10.22034/ijce.2024.422160.1538>

Akinbadewa, B. O., & Sofowora, O. A. (2020). The effectiveness of multimedia instructional learning packages in enhancing secondary school students' attitudes towards biology. *International Journal on Studies in Education*, 2(2), 119-133. <https://doi.org/10.46328/ijonse.19>

Albar, S. B., & Southcott, J. E. (2021). Problem and project-based learning through an investigation lesson: Significant gains in creative thinking behaviour within the Australian foundation (preparatory) classroom. *Thinking Skills and Creativity*, 41, Article 100853. <https://doi.org/10.1016/j.tsc.2021.100853>

Anderson, J. A. (2024). Nurturing minds and hearts: The positive impacts of visual art education (Publication No.1114) [Master's thesis, Bethel University]. Spark Repository. <https://spark.bethel.edu/etd/1114>

Aravantinos, S., Lavidas, K., Voulgari, I., Papadakis, S., Karalis, T., & Komis, V. (2024). Educational approaches with AI in primary school settings: A systematic review of the literature available in Scopus. *Education Sciences*, 14(7), 744-771. <https://doi.org/10.3390/educsci14070744>

Ash, A., & Carr, P. (Eds.). (2024). *A practical guide to teaching art and design in the secondary school*. Taylor & Francis.

Ateca-Amestoy, V., Gardezabal, J., & Ugidos, A. (2020). On the response of household expenditure on cinema and performing arts to changes in indirect taxation: A natural

- experiment in Spain. *Journal of Cultural Economics*, 44(2), 213-253. <https://doi.org/10.1007/s10824-019-09357-0>
- Australia Council for the Arts. (2020). *Creating our future: Results of the national arts participation survey*. <https://www.australiacouncil.gov.au/research/creating-our-future>
- Bacilieri, C. (2018). Italian through history of art: Delivering interdisciplinary content-based language modules in higher education context. *Journal of Teaching English for Specific and Academic Purposes*, 6(2), 253-263. <https://doi.org/10.22190/JTESAP1802253B>
- Bae, J. (2024). John Dewey's art as experience in Korea and Japan. *Journal of Aesthetic Education*, 58(4), 43-53. <https://doi.org/10.5406/15437809.58.4.04>
- Bagdadli, S., & Gianecchini, M. (2023). Leonardo da Vinci's spirit: A career story of an Italian creative entrepreneur. In J. Briscoe, M. Dickmann, D. T. hall, W. Mayrhofer, & E. Parry (Eds.), *Understanding careers around the globe* (pp. 25-35). Edward Elgar Publishing. <https://doi.org/10.4337/9781035308415.00010>
- Baker, A. S. (2024). Inside the liberal arts: Critical thinking and citizenship, by Jeffrey Scheuer. *Teaching Philosophy*, 47(3), 429-432. <https://doi.org/10.5840/teachphil2024473212>
- Barannikova, L. (2024). *Exploring cultural differences in children's artistic development: Comparing the United States and Japan* [Master of Arts, Indiana University]. Herron School of Art and Design Theses. <https://hdl.handle.net/1805/41541>
- Barker, S., & Gage, F. (2017). *Painting as medicine in early modern Rome: Giulio Mancini and the efficacy of art*. Penn State University Press.
- Bautista, A., Tan, L. S., Ponnusamy, L. D., & Yau, X. (2016). Curriculum integration in arts education: Connecting multiple art forms through the idea of 'space'. *Journal of Curriculum Studies*, 48(5), 610-629. <https://doi.org/10.1080/00220272.2015.1089940>
- Bedell, R. (2024). *The anatomy of nature: Geology and American landscape painting, 1825-1875*. Princeton University Press.
- Bertamini, M., & Blakemore, C. (2019). Seeing a work of art indirectly: When a reproduction is better than an indirect view, and a mirror better than a live monitor. *Frontiers in Psychology*, 10, Article 2033. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.02033>
- Bertling, J. G., Moore, T. C., & Farkas, L. (2024). High ecological integration within US art teacher education: A collective case study. *Studies in Art Education*, 65(2), 165-184. <https://doi.org/10.1080/00393541.2024.2322411>

- Bonacini, E., & Giaccone, S. C. (2022). Gamification and cultural institutions in cultural heritage promotion. *Cultural Trends*, 31(1), 3-22. <https://doi.org/10.1080/09548963.2021.1910490>
- Boud, D., & Bearman, M. (2024). The assessment challenge of social and collaborative learning in higher education. *Educational Philosophy and Theory*, 56(5), 459-468. <https://doi.org/10.1080/00131857.2022.2114346>
- Cahnmann-Taylor, M., & Siegesmund, R. (2008). *Arts-based research in education: Foundations for practice*. Routledge
- Carella, G., & Colombo, F. (2024, March 4-6). *Teaching design and actively applying it through project-based learning format: A practical case study of a collaboration between a university course and a company* [Conference presentation]. 18th International Technology, Education and Development Conference, Valencia, Spain. <https://doi.org/10.21125/inted.2024.0664>
- Carey, J. C., Beitelspacher, L. S., Tosti-Kharas, J., & Swanson, E. (2021). A resource-efficient modular course design for co-teaching integrated sustainability in higher education: Developing the next generation of entrepreneurial leaders. *Entrepreneurship Education and Pedagogy*, 4(2), 169-193. <https://doi.org/10.1177/2515127420969967>
- Casi, R., & Sabena, C. (2024). Mathematics in art and history museums: An informal mathematics education case for teachers' in-service training. *Education Sciences*, 14(5), 489-509. <https://doi.org/10.3390/educsci14050489>
- Catalano, T., Malgoubri, I., Bockerman, J., Martinez, H. P., Kelsey, M., Brandolini, L., & Shcherbakov, I. (2024). Collaborative aesthetic experiences and teacher learners: Arts-practice research in a teacher education classroom. *International Journal of Education & the Arts*, 25(13), 559-585. <http://doi.org/10.26209/ijea25n13>
- Chemi, T., Mitra, A. M., & Zhou, C. (2020). *Arts, creativities, and learning environments in global perspectives*. Sense Publisher.
- Ching, F. D. (2019). *Design drawing*. John Wiley & Sons.
- Chiti, B., Pontillo, G., & Lotti, G. (2024, March 4-6). *Importance of collaboration between universities and businesses for the valorization of made in Italy with a view to sustainability and circularity* [Conference Presentation]. 18th International Technology, Education and Development, Valencia, Spain. <http://doi.org/10.21125/inted.2024.1885>
- Chiu, M. C., Hwang, G. J., Hsia, L. H., & Shyu, F. M. (2024). Artificial intelligence-supported art education: A deep learning-based system for promoting university students' artwork

- appreciation and painting outcomes. *Interactive Learning Environments*, 32(3), 824-842. <https://doi.org/10.1080/10494820.2022.2100426>
- Christensen, A. P., Cardillo, E. R., & Chatterjee, A. (2023). Can art promote understanding? A review of the psychology and neuroscience of aesthetic cognitivism. *Psychology of Aesthetics, Creativity, and the Arts*, 19(1), 1–13. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/aca0000541>
- Corazza, G. E., & Agnoli, S. (2022). The DA VINCI model for the creative thinking process. In G. E. Corazza, & S. Agnoli (Eds.), *Homo creativus: The 7 C's of human creativity* (pp. 49-67). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-030-99674-1_4
- Crockett, J. B., Berry, K. A., & Anderson, A. (2014). Where are we now?: The research on arts integration and special education. In A. Anderson (Ed.), *Arts integration and special education* (pp. 157-188). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315813158>
- Crowe, J. A., & Cavalcaselle, G. B. (2022). *A history of painting in North Italy: Vol. 2*. BoD–Books on Demand.
- Daly, A., Perry, J., & Creazzo, J. (2024). Impact of group coloring therapy on stress reduction among nurses. *Nursing*, 54(3), 50-53. <https://doi.org/10.1097/01.NURSE.0001006252.89450.de>
- Darchen, S., Willsted, J., & Browning, Y. (2023). The “music city” paradigm and its policy side: A focus on Brisbane and Melbourne. *Cultural Trends*, 32(3), 296-310. <https://doi.org/10.1080/09548963.2022.2062565>
- De Cristofaro, E., Cenni, I., & Grootvelt, E. (2024). Organising a «serata italiana»: A project-based learning experience with Flemish students of L2 Italian. *Italiano LinguaDue*, 16(2), 999-1017. <https://doi.org/10.54103/2037-3597/27902>
- Denicolai, L., & Albert, G. (2024). *Media and audio-visual technologies for teaching artistic creativity: A course for preschool and primary school teachers*. In M. Carmo (Ed.), *Education and New Developments* (Vol. 2, pp. 425-429). inScience Press. <https://hdl.handle.net/2318/1988650>
- Department of Education and Training (2020). *High impact teaching strategies: Excellence in teaching and learning*. <https://www.education.vic.gov.au/Documents/school/teachers/support/high-impact-teaching-strategies.pdf>
- Dewey, J. (1934). *Art as experience*. Minton, Balch & Company.

- Diarti, T. Y. I., & Kasiyan, K. (2024). The use of audio-visual learning media and the application of the jigsaw model in teaching arts and culture at the junior high school level in rural areas. *International Journal of Multicultural and Multireligious Understanding*, 11(2), 134-148. <http://dx.doi.org/10.18415/ijmmu.v11i2.5420>
- Dildora, A. (2024). Teaching composition to students in fine art educational institutions and developing artistic and creative thinking as a pedagogical problem. *International Journal of Research in Commerce, IT, Engineering and Social Sciences*, 18(01), 22-27. <https://www.gejournal.net/index.php>
- Dinham, J. (2022). Signature pedagogies of arts education reflected in the Australian curriculum: The arts (Version 9). *Australian Art Education*, 43(1), 13-32. <https://search.informit.org/doi/abs/10.3316/informit>.
- Donahue, D. M., & Stuart, J. B. (Eds.). (2024). *Artful teaching: Integrating the arts for understanding across the curriculum, K-8*. Teachers College Press.
- Eddy, M., Blatt-Gross, C., Edgar, S. N., Gohr, A., Halverson, E., Humphreys, K., & Smolin, L. (2021). Local-level implementation of social emotional learning in arts education: Moving the heart through the arts. *Arts Education Policy Review*, 122(3), 193-204. <https://doi.org/10.1080/10632913.2020.1788681>
- Edgar, S. N., & Morrison, B. (2021). A vision for social emotional learning and arts education policy. *Arts Education Policy Review*, 122(3), 145-150. <https://doi.org/10.1080/10632913.2020.1774830>
- Eisner, E. W. (2002). *The arts and the creation of mind*. Yale University Press.
- Falchetti, E., & Guida, M. F. (2021). The artists' voices as an inspiration for intercultural practices, art-science paths and innovative school curricula. In P. Sandu, V. Tudisca, & A. Valente (Eds.), *Co-creating in schools through art and science: Lessons learned in community engagement within the responsible research and innovation framework* (pp. 61-69). Springer. https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-030-72690-4_7
- Ferraris, M., & Persico, D. (2019). The Italian school system. In C. Bell & D. Harris (Eds.), *World Yearbook of Education 1990* (pp. 162-167). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315020600>
- Fink, L. D. (2016). Five high-impact teaching practices: A list of possibilities. *Collected Essays on Learning and Teaching*, 9, 3-18. <https://doi.org/10.22329/celt.v9i0.4428>

- Fisher, L. (2016). *Aboriginal art and Australian society: Hope and disenchantment* (Vol. 1). Anthem Press.
- Fozdar, F., & Martin, C. A. (2021). Making history: The Australian history curriculum and national identity. *Australian Journal of Politics & History*, 67(1), 130-149. <https://doi.org/10.1111/ajph.12766>
- Frydman, J. S., & Eisenbach, B. B. (2025). Mental Health Literacy in the Middle School English Language Arts Classroom: Perspectives from Teachers and Social Support Staff. *American Journal of Health Education*, 56(1), 46-60. <https://doi.org/10.1080/19325037.2024.2422068>
- Freedman, K., & Hernández-Hernández, F. (Eds.). (2024). Curriculum, culture, and art education: Comparative perspectives. SUNY Press. <https://doi.org/10.1515/9781438499161>
- Fu, P. J. Z. (2017). *A comparative research on history and trend of Chinese and Japanese galleries* (Publication No. 500001863832) [Doctoral dissertation, University of Tsukuba]. Ci.Nii. <https://ci.nii.ac.jp/naid/500001863832?l=en>
- Fu, Y., Zhang, D., & Jiang, H. (2022). Students' attitudes and competences in modeling using 3D cartoon toy design maker. *Sustainability*, 14(4), Article 2176. <https://doi.org/10.3390/su14042176>
- G McMenamin, P. (2022). Art and anatomy in the renaissance: Are the lessons still relevant today? *ANZ Journal of Surgery*, 92(1-2), 34-45. <https://doi.org/10.1111/ans.17268>
- Gallagher, K., Balt, C., Cardwell, N., & Valve, L. (2024). Arts-led, youth-driven methodology and social impact: "Making what we need" in times of crisis. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 37(3), 751-766. <https://doi.org/10.1080/09518398.2022.2098404>
- Gerber, B. L., Guay, D. M., & Burnette, J. (Eds.). (2024). *Reaching and teaching students with special needs through art*. Taylor & Francis.
- Gilbert, A. D. (2016). The framework for 21st century learning: A first-rate foundation for music education assessment and teacher evaluation. *Arts Education Policy Review*, 117(1), 13-18. <https://doi.org/10.1080/10632913.2014.966285>
- Golly, H. A. (2023). *Program evaluation of an arts integration model: Impact on student engagement and academic achievement* (Publication No. 30523650) [Doctoral dissertation, San Diego State University]. Proquest.

<https://www.proquest.com/openview/0e1c105cf2715de7d8982be34c2a46d7/1?cbl=18750&diss=y&pq-origsite=gscholar>

Gomez, B. C., & Callahan, C. N. (2023). The power of art: Exploring the individual and social benefits of cross-curricular art inclusion, *a comparative study of Spain and the United States*, 49(1), 131-155. https://doi.org/10.26754/ojs_clio/clio.2023499740

School Curriculum and Standards Authority. (2022). *Ways of teaching*. Government of Western Australia. <https://k10outline.scsa.wa.edu.au/home/teaching/curriculum-browser/the-arts/arts-overview/ways-of-teaching>

Green, K., Trundle, K. C., & Shaheen, M. (2018). Integrating the arts into science teaching and learning: A literature review. *Journal for Learning through the Arts*, 14(1), 1-25. <https://doi.org/10.21977/D914140829>

Greenland, F. (2021). *Ruling culture: Art police, tomb robbers, and the rise of cultural power in Italy*. University of Chicago Press.

Guan, J. Q., Wang, W. Z., Wang, X. F., Zhu, J., & Hwang, G. J. (2024). Effects of a VR-based collaborative painting approach on primary students' creativity and collaborative quality in art courses. *Educational Technology Research and Development*, 72(1), 1-25. <https://doi.org/10.1007/s11423-024-10371-z>

Guetzkow, J. (2002, June 7-8). *How the arts impact communities: An introduction to the literature on arts impact studies* [Conference presentation]. Taking the Measure of Culture Conference, New Jersey, United States. <https://www.issuelab.org/resources/9753/9753.pdf>

Gyenes, A. (2021). Student perceptions of critical thinking in EMI programs at Japanese universities: A Q-J. *Journal of Educational Assessment in Asia*, 54, 1-11. <http://dx.doi.org/10.1016/j.jeap.2021.101053>

Haanstra, F., & Schönau, D. W. (2007). Evaluation research in visual arts education. In Y. Janssen (Ed.), *International Handbook of Research in Arts Education* (pp. 427-444). Springer. https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-1-4020-3052-9_27

Harootyan, B., & Rozario, P. A. (2021). Addressing systemic inequities and policy deficiencies in the US. *Public Policy & Aging Report*, 31(4), 111-112. <https://doi.org/10.1093/ppar/prab024>

Hochmann, M. (2023). The apprenticeship of artists during the Renaissance: A bibliographical note. In A. Bellavitis, V. Sapienza (Ed.), *Apprenticeship, Work, Society in Early Modern Venice* (pp. 21-32). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003197195>

- Holcombe-James, I., Flore, J., & Hendry, N. A. (2024). Digital arts and culture in Australia: Promissory discourses and uncertain realities in pandemic times. *Media International Australia*, 192(1), 115-129. <https://doi.org/10.1177/1329878X221136922>
- Huda, M., Maselena, A., Atmotiyoso, P., Siregar, M., Ahmad, R., Jasmi, K., & Muhamad, N. (2018). Big data emerging technology: Insights into innovative environment for online learning resources. *International Journal of Emerging Technologies in Learning (iJET)*, 13(1), 23-36. <https://www.learntechlib.org>
- Hung, R. (Ed.). (2022). *Nature, art, and education in East Asia: Philosophical connections*. Taylor & Francis.
- Izadi, D. (2017). Arts in science education. *Canadian Journal of Physics*, 95(7), xliii-xlvi. <https://doi.org/10.1139/cjp-2016-0590>
- Johnson, S. D., & Aragon, S. R. (2003). An instructional strategy framework for online learning environments. *New Directions for Adult and Continuing Education*, 100, 31-43. <https://doi.org/10.1002/ace.117>
- Jonker, M. (2021). Producing knowledge in early modern Rome: Concepts and practices of disegno in the Accademia di San Luca and the Accademia dei Lincei. *Journal for the History of Knowledge*, 2(1), 1–15. <https://doi.org/10.5334/jhk.8>
- Jordan, C., & Kirkby, D. (2022). ‘No one here... understands the problem of Aboriginal art’: The Fulbright Program, Aboriginal studies and Aboriginal art, 1950–65. *Australian Historical Studies*, 53(1), 119-145. <https://doi.org/10.1080/1031461X.2020.1856899>
- Karnilowicz Mizuno, C., & Xu, L. (2022). Conceptualizing culture and creativity: Perspectives on creativity by Japanese secondary school students. *The Journal of Creative Behavior*, 56(3), 449-464. <https://doi.org/10.1002/jocb.540>
- Kasahara, K. (2022). What arts-based research and A/r/tography allow for art education in teacher training and education in Japan. In K. Komatsu, K. akagi, H. Ishiguro, & T. Okada (Eds.), *Arts-Based Methods in Education Research in Japan* (pp. 46-74). Brill. <https://cir.nii.ac.jp/crid/1010298668210632457>
- Kawamura, A., Kurebayashi, N., & Hasegawa, T. (2021). A comparative study on the practical teaching experience and reconstruction of teacher culture in Japan and Italy. *Studies on Education*, 14, 35-47. http://purl.org/coar/resource_type/c_6501
- Komatsu, K., Takagi, K., Ishiguro, H., & Okada, T. (Eds.). (2022). *Arts-based methods in education research in Japan*. Brill. <http://dx.doi.org/10.1163/9789004514140>

- Krautloher, A., & Jha, M. (2025). Internationalisation of curriculum: Analysis of subjects within the Faculty of Arts and Education at a regional Australian university. *Journal of Education, Innovation and Communication*, 7(1), 30-50. <https://doi.org/10.34097/jeicom-7-1-2>
- Le, A. N. N., Nguyen, V. N., Nguyen, M. T. X., & Bo, L. K. (2024). Exploring the Use of ChatGPT as a Tool for Developing Eportfolios in ESL Classrooms. In S. Papadakis (Ed.), *IoT, AI, and ICT for Educational Applications: Technologies to Enable Education for All* (pp. 51-76). Springer. <https://www.springer.com/series/15427>
- Lee, N. Y., Wang, Z., & Lim, B. (2024). The development of critical thinking: What university students have learned. *Journal of Educational Psychology*, 116(9), 1842-1859. <https://doi.org/10.1080/13562517.2021.1973412>
- Leung, K. Y., & Thorsen, L. M. (2022). Experiencing art from a field of rice: How farmers relate to rural revitalisation and art at Japan's Echigo-Tsumari Art Festival. *Sociologia Ruralis*, 62(3), 611-631. <https://doi.org/10.1111/soru.12379>
- Li, P., Liu, K., & Chen, F. (2024). Cognitive characteristics of concept derivation phase in environmental art design: An epistemic network analysis of design scheme construction process. *The Design Journal*, 27(6), 1208-1228. <https://doi.org/10.1080/14606925.2024.2397216>
- Liu, M., Hedges, H., & Cooper, M. (2024). Effective collaborative learning for early childhood teachers: Structural, motivational, and sustainable features. *Professional Development in Education*, 50(2), 420-438. <https://doi.org/10.1080/19415257.2023.2235578>
- Low221 of Italy. (2012). Teaching and learning in general high school. Retrieved January 25, 2023, from https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/teaching-and-learning-general-lower-secondary-education-18_en
- Luo, Y. (2024). Challenges and strategies for cultivating critical thinking in Chinese art education. *Journal of Education, Humanities and Social Sciences*, 26, 323-331. <https://doi.org/10.54097/vjqzyj12>
- Lye, J., Hirschberg, J., McQuilten, G., Powell, C., MacNeill, K., & Badham, M. (2024). The impact of COVID-19 on the well-being of Australian visual artists and arts workers. *Australian Journal of Social Issues*, 59(1), 87-107. <https://doi.org/10.1002/ajs4.293>
- MacDonald, A., Barton, G., Baguley, M., & Hartwig, K. (2016). Teachers' Curriculum Stories: Perceptions and preparedness to enact change. *Educational Philosophy and Theory*, 48(13), 1336-1351. <https://doi.org/10.1080/00131857.2016.1210496>

- Mackell, P., Squires, K., Fraser, S., Cecil, J., Meredith, M., Malay, R., & Dow, B., Lindeman, M. A., Schmidt, C., Batchelor, F., & Dow, B. (2022). Art centres supporting our Elders—'old people, that's where our strength comes from'—results from a national survey of Australian Aboriginal and Torres Strait Islander community-controlled art centres. *Rural and Remote Health*, 22(2), 1-12. <https://doi.org/10.22605/RRH6850>
- Mackenzie, D. A. (2022). *Myths of China and Japan with illustrations in colour & monochrome after paintings and photographs: Exploring the ancient myths of China and Japan with vibrant illustrations*. Good Press.
- Macreadie, I. (2022). Reflections from Melbourne, the world's most locked-down city, through the COVID-19 pandemic and beyond. *Microbiology Australia*, 43(1), 3-4. <https://doi.org/10.1071/MA22002>
- Mahama, I. (2025). The role of culture and environment in shaping creative thinking. In L. Barlach (Ed.), *Contemporaneous Issues about Creativity* (pp. 265-353). <https://doi.org/10.5772/intechopen.1007481>
- Maker, C. J., & Wearne, M. (2021). Engaging gifted students in solving real problems creatively: Implementing the real engagement in active problem-solving (REAPS) teaching/learning model in Australasian and Pacific Rim contexts. In S. R. Smith (Ed.), *Handbook of Giftedness and Talent Development in the Asia-Pacific* (pp. 885-916). Springer. <https://link.springer.com/referencework/10.1007/978-981-13-3041-4>
- Mapulanga, T., & Bwalya, A. (2024). Teachers' and students' perceptions of teaching-learning activities used in secondary school biology classrooms: A comparative study. *Cogent Education*, 11(1), 1-16. <https://doi.org/10.1080/2331186X.2024.2372144>
- Marks, A. (2024). *Pedagogies of care: Peer-led alternative art education during the Coronavirus pandemic* [Doctoral dissertation, Manchester Metropolitan University]. e-space. <https://e-space.mmu.ac.uk/id/eprint/634754>
- Martikainen, S., Kalland, M., Linnavalli, T., Kostilainen, K., Aittokoski, M., Reunamo, J., Vasileioub, Z., Tervaniemi, M. (2024). Supporting social-emotional development in early childhood education and care: A randomized parallel group trial evaluating the impact of two different interventions. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 68(5), 1069-1087. <https://doi.org/10.1080/00313831.2023.2204119>
- Mason, M. J. (2022). Out of the Outback, into the art world: Dotting in Australian Aboriginal art and the navigation of globalization. *ARTMargins*, 11(3), 67-88. https://doi.org/10.1162/artm_a_00326

- Matsuura, T., & Nakamura, D. (2021). Trends in STEM/STEAM education and students' perceptions in Japan. *Asia-Pacific Science Education*, 7(1), 7-33. <http://dx.doi.org/10.1163/23641177-bja10022>
- Meng, F. (2024). Connotation and contemporary value of ecological art education under the background of integration of industry and education. *Transactions on Comparative Education*, 6(3), 70-81. <https://hdl.handle.net/10214/28281>
- Meyrick, J., & Barnett, T. (2021). From public good to public value: Arts and culture in a time of crisis. *Cultural Trends*, 30(1), 75-90. <https://doi.org/10.1080/09548963.2020.1844542>
- Mitakidou, S., & Ioannidou, M. (2024). Visual arts for inclusion in diverse school contexts: A kaleidoscope of learning. In R. Vella, & V. Pavlou (Eds.), *Art, Sustainability and Learning Communities* (pp. 113-127). Intellect. https://doi.org/10.1386/9781789388978_8
- Morris, L. (2020, Aug 25). Social cohesion, happiness: parents see value in introducing young kids to the arts. *The Sydney Morning Herald*. <https://www.smh.com.au/culture/theatre/social-cohesion-happiness-parents-see-value-in-introducing-young-kids-to-the-arts-20200824-p55owh.html>
- Mosely, G., Harris, J., & Grushka, K. (2021). Design education in schools: An investigation of the Australian Curriculum: Technologies. *International Journal of Technology and Design Education*, 31(4), 677-695. <https://link.springer.com/article/10.1007/s10798-020-09572-3>
- Mozahem, N. A., & Adlouni, R. O. (2021). Using entrepreneurial self-efficacy as an indirect measure of entrepreneurial education. *The International Journal of Management Education*, 19(1), Article 100385. <https://doi.org/10.1016/j.ijme.2020.100385>
- Nabatov, S. (2021). Comparative characteristics of future theater art specialists' professional training in Ukraine. *Journal of Education*, 7(2), 45-50. <http://dx.doi.org/10.15587/2519-4984.2021.233903>
- Nakagawa, K. (1991). The Japanese and creativity. *Illinois Council for the Gifted Journal*, 10, 11-13. https://www.researchgate.net/publication/329138614_Conceptualising_Culture_and_Creativity_Perspectives_on_Creativity_by_Japanese_Secondary_School_Students
- Naskovic, M. (2024, February 8). European Reforms And Swiss Medtech: New Legislative Amendment On 1 November 2023 About Medical Devices That Have Non-Medical Purpose. *Mondaq Business Briefing*.

<https://link.gale.com/apps/doc/A781827123/HRCA?u=anon~e2207dcb&sid=googleScholar&xid=7fcc1d57>

Niklasson, M. (2024). Mental health, art, and creativity II: Develop the child within. *Mental Health and Social Inclusion*, 28(3), 223-230. <https://doi.org/10.1108/MHSI-07-2023-0073>

Nikmohammadi, F., Mohammadi Naeeni, M., & Jalalvandi, M. (2024). Providing an optimal model for the elementary teacher education system at Farhangian University in Iran, based on the experience of Japan, Canada, and Australia. *Iranian Journal of Educational Sociology*, 7(4), 51-61. <http://dx.doi.org/10.61838/kman.ijes.7.4.6>

O'Day, J. A., & Smith, M. S. (2016). Quality and equality in American education: Systemic problems, systemic solutions. In I. Kirsch, & H. Raun (Eds.), *The Dynamics of Opportunity in America: Evidence and Perspectives* (pp. 297-358). Springer https://doi.org/10.1007/978-3-319-25991-8_9

O'Connor, A. J., Nemeth, C. J., & Akutsu, S. (2021). Consequences of beliefs about the malleability of creativity. *Creativity Research Journal*, 25(2), 155-162. <https://doi.org/10.1080/10400419.2013.783739>

Okada, A., & Bamkin, S. (2022). *Japan's school curriculum for the 2020s: Politics, policy, and pedagogy* (Vol. 67). Springer Nature. <https://doi.org/10.1007/978-981-19-2076-9>

Ophir, Y., Walter, D., Arnon, D., Lokmanoglu, A., Tizzoni, M., Carota, J., D'Antiga, L., & Nicastro, E. (2021). The framing of COVID-19 in Italian media and its relationship with community mobility: A mixed-method approach. *Journal of Health Communication*, 26(3), 161-173. <https://doi.org/10.1080/10810730.2021.1899344>

Pandey, R. (2024). *Understanding of visual arts theory and practice*. Blue Rose Publishers.

Papastavrou, E., Chiappinotto, S., Gastmans, C., Igoumenidis, M., McCabe, C., Suhonen, R., Palese, A., & Consortium, P. (2024). Ethics in undergraduate nursing degrees: An international comparative education study. *Nursing Ethics*, 32(2), 472-485. <https://doi.org/10.1177/09697330241247322>

Pava Education. (2022). *Fine arts education in Italy*. <https://pavaedu.com/en/fine-arts-education-in-italy/>

Peters, M. A., Jackson, L., Papastephanou, M., Jandrić, P., Lazaroiu, G., Evers, C. W., Cope, B., Kalantzis, M., Araya, D., Tesar, M., Mike, C., Chen, L., Wang, C., Sturm, S., Rider, S., & Fuller, S. (2024). AI and the future of humanity: ChatGPT-4, philosophy and education—

- Critical responses. *Educational Philosophy and Theory*, 56(9), 828-862.
<https://doi.org/10.1080/00131857.2023.2213437>
- Piano, E. E. (2022). Specialization and the firm in Renaissance Italian art. *Journal of Cultural Economics*, 46(4), 659-697. <https://doi.org/10.1007/s10824-021-09434-3>
- Pratama, R. (2020). Analisis kebijakan kurikulum merdeka belajar pada pendidikan seni. *Journal of Arts and Education*, 7(3), 121-128. <https://doi.org/10.30738/cilpa.v9i1.16051>
- Ren, X., & Li, H. (2019). Research on primary and secondary schools' art education in rural areas against the background of regional ethnic groups: A case study of the Second Secondary School of Fengyi Town in Dali City. In W. Strielkowski, J. M. Black, S. A. Butterfield, C. Chang, J. Cheng, F. Perlas Dumanig, R. Al-Mabuk, N. Scheper-Hughes, M. Urban, & S. Webb (Eds.), *3rd International Conference on Culture, Education and Economic Development of Modern Society (ICCESE 2019)* (pp. 1234-1237). Atlantis Press.
<https://doi.org/10.2991/iccese-19.2019.272>
- Rivero, O., Beato, M. S., Alvarez-Martinez, A., García-Bustos, M., Suarez, M., Mateo-Pellitero, A. M., & Eguilleor-Carmona, X. (2024). Experimental insights into cognition, motor skills, and artistic expertise in Paleolithic art. *Scientific Reports*, 14(1), 18029.
<https://doi.org/10.1038/s41598-024-68861-2>
- Roshchin, S. P., & Filippova, L. S. (2020). Artistic literacy in the paradigms of teaching fine arts. *Humanities and Social Sciences Reviews*, 8(S2), 143-150.
<https://doi.org/10.18510/hssr.2020.82e17>
- Rusu, R. I. (2021). *On style, theory, and tradition in Italian two-dimensional religious art in the Renaissance*.
https://www.academia.edu/74553422/On_Style_Theory_and_Tradition_in_Italian_Two-Dimensional_Religious_Art_in_the_Renaissance
- Sabol, F. R. (2022). Art education during the COVID-19 pandemic: The journey across a changing landscape. *Arts Education Policy Review*, 123(3), 127-134.
<https://doi.org/10.1080/10632913.2021.1931599>
- Saeverot, H. (2022). *Indirect Education: Exploring Indirectness in Teaching and*. Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9781003193463>
- Shehata, B., Tlili, A., Huang, R., Adarkwah, M. A., Liu, M., & Chang, T. (2024). How are we doing with student-centered learning facilitated by educational technologies? A

- systematic review of literature reviews. *Education and Information Technologies*, 29(7), 7813-7854. <https://doi.org/10.1007/s10639-023-12112-w>
- Shifrin, S. (2009). Visual literacy in North American secondary schools: Arts-centered learning, the classroom, and visual literacy. In J. Elkins (Ed.), *Visual Literacy* (pp. 113-136). Routledge.
- Shockley, E. T., & Krakaur, L. (2021). Arts at the core: Considerations of cultural competence for secondary pre-service teachers in the age of Common Core and the Every Student Succeeds Act. *Pedagogies: An International Journal*, 16(1), 19-43. <https://doi.org/10.1080/1554480X.2020.1738936>
- Sisman, B., & Kucuk, S. (2019). An educational robotics course: Examination of educational potentials and pre-service teachers' experiences. *International Journal of Research in Education and Science*, 5(2), 510-531. <https://www.ijres.net/index.php/ijres/article/view/505>
- Sosnowska, E. (2015). Touch, look and listen: The multisensory experience in digital art of Japan. *Journal of Science and Technology of the Arts*, 7(1), 63-73. <https://journals.ucp.pt/index.php/jsta/article/view/7236>
- Steele, P., Johnston, E., Lawlor, A., Smith, C., & Lamma, S. (2019). Arts-based instructional and curricular strategies for working with virtual educational applications. *Journal of Educational Technology Systems*, 47(3), 411-432. <https://doi.org/10.1177/0047239518803286>
- Strauss, A., & Corbin, J. (1998). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory*. Sage.
- Strycker, J. (2020). K-12 art teacher technology use and preparation. *Heliyon*, 6(7), Article e04648. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2020.e04648>
- Sunaksle, L., & Pavitola, L. (2024). Social-emotional learning in theater art classes in school education. *Education. Innovation. Diversity*, 1(8), 86-92. <https://doi.org/10.17770/eid2024.1.7940>
- Tagore, E. (2024). Art festivals in Japan: Fueling revitalization, tourism, and self-censorship. *Contemporary Japan*, 36(1), 7-19. <https://doi.org/10.1080/18692729.2024.2312762>
- Tam, P.-C. (2020). Response to COVID-19: 'Now I send you the rays of the sun': A drama project to rebuild post-COVID-19 resilience for teachers and children in Hong Kong.

Research in Drama Education: The Journal of Applied Theatre and Performance, 25(4), 631–637. <https://doi.org/10.1080/13569783.2020.1816816>

Todd, S. M., & Shinzato, S. (1999). Thinking for the future: Developing higher-level thinking and creativity for students in Japan—and elsewhere. *Childhood Education*, 75(6), 342–345. <https://doi.org/10.1080/00094056.1999.10522054>

Tricarico, L., Jones, Z. M., & Daldanise, G. (2022). Platform spaces: When culture and the arts intersect territorial development and social innovation, a view from the Italian context. *Journal of Urban Affairs*, 44(4-5), 545-566. <https://doi.org/10.1080/07352166.2020.1808007>

Trieste International School. (2022). Fine arts education in Italy. <https://pavaedu.com/en/fine-arts-education-in-italy/>

Ventling, F. D. (2024). *Heuristics in visual arts inquiry*. In W. Ings, & K. Tudor (Eds.), *Heuristic Enquiries*(pp. 69-85). Routledge.

Wexler, A. (2014). The common core “state” standards: The arts and education reform. *Studies in Art Education*, 55(2), 172-176. <https://doi.org/10.1080/00393541.2014.11518926>

Widaningsih, E. (2016). Competitive learning of the arts of culture and sexuality, patience and morality. *EduHumaniora: Jurnal Pendidikan Dasar Kampus Cibiru*, 4(2), 1-6. <https://doi.org/10.17509/eh.v4i2.2826>

Williams, M., & Biggemann, S. (2023). Corporate art collections in Australia: The influence of Aboriginal art on corporate identity. *International Journal of Business Communication*, 60(2), 656-677. <https://doi.org/10.1177/2329488420958112>

Wlodarczyk, A. (2022). *Curriculum Design, What to look for in an art curriculum*. <https://theartofeducation.edu/2022/05/mar-13-art-curriculum-sites-loaded-with-resources-you-can-benefit-from/>

Wood, C. S. (2021). *A history of art history*. Princeton University Press. <https://doi.org/10.4324/9780429057724>

Xiao, S. X., Martin, C. L., Fabes, R. A., Oswald, K., Hanish, L. D., & DeLay, D. (2023). Reducing the math and language arts gender gaps in elementary school students through gender integration. *Learning and Individual Differences*, 108, Article 102380. <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2023.102380>

- Yarmand, M., Chen, C., Cheng, K., Murphy, J., & Weibel, N. (2024). "I'd be watching him contour till 10 o'clock at night": Understanding tensions between teaching methods and learning needs in healthcare apprenticeship. In F. F. Mueller, P. Kyburz, J. R. Williamson, C. Sas, M. L. Wilson, P. T. Dugas, & I. Shklovski (Eds.), *CHI '24: Proceedings of the 2024 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems* (Article 457, pp. 1-19). Association for Computing Machinery.
<https://doi.org/10.1145/3613904.3642453>
- Yatim, H., Jamilah, J., Sahnir, N., & Abdullah, A. (2023). Analysis of habituation in implementing the Merdeka Belajar curriculum in art education in schools. *Jurnal Administrare: Jurnal Pemikiran Ilmiah dan Pendidikan Administrasi Perkantoran*, 10(1), 111-126. <https://doi.org/10.26858/ja.v10i1.45310>
- Yokochi, S., & Okada, T. (2021). The process of art-making and creative expertise: An analysis of artists' process modification. *The Journal of Creative Behavior*, 55(2), 532-545.
<https://doi.org/10.1002/jocb.472>
- Zhang, R., & Peng, F. (2024). Connection: Digitally Representing Australian Aboriginal Art through the Immersive Virtual Museum Exhibition. *Arts*, 13(1), 9-13.
<https://doi.org/10.3390/arts13010009>
- Zhao, S. (2024). Digital education model in Italy. *Journal of Education*, 3(2), 15-20.
<http://dx.doi.org/10.57237/j.jeit.2024.02.001>
- Zhongbin, Z. (2023). Integrating arts education system enhancing students' level of creativity: A case study in Beijing, China. *International Journal of Academic Research in Progressive Education and Development*, 12(2), 2301-2310. <http://dx.doi.org/10.6007/IJARPED/v12-i2/17639>
- Zhou, D., Gomez, R., Wright, N., Rittenbruch, M., & Davis, J. (2022). A design-led conceptual framework for developing school integrated STEM programs: The Australian context. *International Journal of Technology and Design Education*, 32(1), 383-411.
<https://doi.org/10.1007/s10798-020-09619-5>
- Zuhairi, M., Nomida, M. D., & Hartati, M. (2018). Development of online learning model in learning plan programme on education teacher of madrasah ibtidayah study programme (PGMI). *International Journal of Recent Scientific Research*, 9, 26041-26046.
<http://dx.doi.org/10.51579/1563-2415.2022-2.09>

An Analysis of Teaching-Learning Strategies in Art Education in Iran and Around the World (Similarities and Differences in a Comparative Study)

*Mojdeh Mahfar, PhD Candidate, Department of Educational Sciences, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Isfahan

E-mail: mahfar.mojdeh1364@gmail.com

**Seyed Ebrahim Mir Shah Jafari, (Corresponding Author) Professor, Department of Educational Sciences, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Isfahan

E-mail: jafari@edu.ui.ac.ir

***Fereydoun Sharifian Jazi, Associate Professor, Department of Educational Sciences, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Isfahan

E-mail: f.sharifian@edu.ui.ac.ir

Manuscript Submission Date: 09 September 2024

Review Start Date: 16 September 2024

Acceptance Date: 10 March 2025

Abstract

The aim of this study was to identify teaching-learning strategies in middle school art education. This qualitative research was conducted in two parts: the first involved a comparative study of teaching-learning strategies, and the second involved semi-structured interviews with experts in the field. In the comparative study, four countries—Australia, Italy, the United States, and Japan—were analyzed alongside Iran. In the interview phase, 27 experts were selected through purposive sampling, with data saturation determining the adequacy of the sample size. The tools for the qualitative phase included documents related to teaching-learning strategies in the selected countries and a researcher-developed interview form. Content validity of the instruments was confirmed through inter-rater evaluation. Data from the comparative study were analyzed using Brady's method, while interview content was examined using Strauss and Corbin's (1998) method. Both the comparative and interview phases emphasized strategies such as out-of-classroom learning, student-centered approaches, the use of technology, collaborative learning, integration of life skills and art, and practical methods. Novel approaches identified through the comparative analysis included modular methods, high-impact teaching strategies, and discovering one's artistic "signature". Ultimately, the findings indicate the need for a comprehensive approach to art education that balances traditional and modern methods, drawing on the strengths of each.

Keywords: Teaching-learning strategies, Art education, Comparative study